

Leikkiympäristön kehittäminen Päiväkoti Hulivilissä

Janette Knuutila

Julkaisuvuosi **Laurea**

Laurea-ammattikorkeakoulu

Leikkiympäristön kehittäminen Päiväkoti Hulivilissä

Janette Knuutila

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö

Joulukuu 2021

Janette Knuuttila

Leikkiympäristön kehittäminen Päiväkoti Hulivilissä Vuosi 2021 Sivumäärä 45

Leikkiympäristöllä on iso merkitys lasten leikin kannalta. Leikkiympäristön tulee olla lasten mielenkiinnon kohteita palveleva sekä tarpeeksi monipuolinen ja mielenkiintoa herättävä. Aikuisen on tärkeä päivittää yhdessä lasten kanssa leikkiympäristöä tietyn ajan välein. Lapsilla on oikeus päästä mukaan leikkiympäristön suunnitteluun ja toteutukseen, jotta he pääsevät vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin. Lasten osallistuminen mukaan suunnitteluun ja toimintaan edistää heidän osallisuuttansa ja yhteen kuulumisuuden tunnetta. Opinnäytetyö tehtiin kehittämistyönä konkreettisina tuotoksina Päiväkoti Hulivilille. Tarve opinnäytetyölle syntyi yhteistyökumppanilta. Toive oli saada päiväkodin leikkiympäristöstä monipuolisempi ja kehittyneempi. Tarpeeseen ja toiveeseen vastattiin opinnäytetyöllä. Päiväkodin lasten kanssa tehtiin viisi eri tuotosta päiväkodin leikkiympäristöön. Tuotokset pohjautuvat lasten mielenkiinnonkohteisiin, joihin perehdyttiin huolellisesti ennen tuotosten suunnittelua ja toteutusta.

Kehittämistyöhön kuuluvina menetelminä käytettiin haastattelua, havainnointia ja osallistavaa menetelmää. Osallistava menetelmä oli lapsille suunnattu kuvadiaesitys, jossa kuvina oli lasten lempiasioita. Huoltajille tehtiin tutkimuslupapyyntö, missä kysyttiin heiltä lupaa lasten havainnointiin sekä haastatteluun. Yhteistyökumppanilta kysyttiin välipalautetta sekä lopuksi pyydettiin loppuarviointia. Loppuarvioinnissa ilmeni se, että kehittämistyö vastasi osaltaan yhteistyökumppanin toiveeseen. Lasten kanssa tehtiin parkkihalli, autot, autopesula, autotie sekä paloasemaleikkipiste. Päämateriaalina oli tuotoksissa pahvi. Tuotokset toteutettiin lasten mielenkiinnon kohteiden pohjalta. Viimeinen tuotos eli paloasemaleikkipiste vastasi eniten yhteistyökumppanin tarpeeseen. Lapset tuntuivat pitävän eniten paloasemaleikkipisteestä, sillä siinä he pääsivät leikkimään roolileikkejä. Roolileikki on lapsen kehityksen ja kasvun kannalta tärkeä, sillä siinä lapsi oppii monia taitoja, kuten tunne- ja kaveritaitoja. Jokainen kasvattaja voi yhdessä lasten kanssa suunnitella ja kehittää leikkiympäristöään. Yhteistyökumppani sai tuotosten lisäksi uusia ideoita leikkiympäristön kehittämiseksi, mitä he voivat hyödyntää tulevaisuudessa.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, Leikkiympäristö, Osallisuus, Leikki

Janette Knuuttila

Play environment development at kindergarten Hulivli

Year

2021

Pages

45

The play environment has a big importance for children's play it must be interesting, varied and a kind that children like. It is important that adults and children together update a play environment regularly. Children need to update and implement their play environment, so they can influence things that are concerning them. Children's involvement with action and planning guarantees children's participation and a feeling of social cohesion. This thesis was a developmental work, a concrete creation for kindergarten Hulivli. The need for this thesis arose in the working field, from the need of the employees themselves. The employees wished that their play environment was more versatile and developed. This thesis responded to their wish and needs. Together the kindergarten's children made five different creations for the kindergarten play environment and those creations are based on the children's interests, which was considered diligently before the planning and making of the creations.

The thesis methods used were interview, observation and a participatory method so that children were involved. The participation method was picture slide representation which contained the children's favourite things. Research permission was requested in order to interview and observe the children including from guardians. Feedback in relation to the thesis was asked for at a halfway point and at the end from the employees. The results show the developmental work responded to the employees needs and wishes. Creations were parking garage, cars, car wash, car road and fire station playground. Material was a cardboard. The final creation which was a fire station playground responds the most to employees needs and wishes. The children feel as though they like the most the fire station playground because they can play role-play there. Role-play is important for children's growth and development and there a child can learn many important things, like emotional and friendship skills. Every educator can plan and make their play environment together with children. Employees get creations and new ideas for play environment development, and they can use these ideas in the future.

Keywords: Early childhood education and care, play environment, participation, play

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön aiheen valinta, tausta ja tarkoitus	6
3	Toimeksiantaja Päiväkoti Hulivili	7
4	Opinnäytetyön tavoitteet	8
5	Leikkiympäristöön liittyvät teemat	9
5.1	Leikin merkitys	9
5.2	Leikkiympäristö	10
5.3	Oppimisympäristö	10
5.4	Leikin eri muodot	11
5.5	Aikuisen roolit leikissä	13
5.6	Osallisuus	14
5.7	Tutkimuksia, opinnäytetöitä ja hankkeita leikkiympäristön kehittämistä	15
6	Opinnäytetyön käytössä olevat menetelmät	16
7	Opinnäytetyön toteutus	17
7.1	Toteutuksen suunnittelu	17
7.2	Tutkimuslupapyyntö huoltajille	18
7.3	Havainnointi ja haastattelu	19
7.4	Osallistava menetelmä; kuvadiaesitys ja hymynaamoilla äänestäminen	20
7.5	Autoteema	24
7.6	Tuotosten tekeminen	25
7.7	Yhteistyökumppanilta saatu välipalaute	27
7.8	Autoteeman laajentaminen roolileikkiin	28
8	Arviointi	31
9	Johtopäätökset	34
10	Eettisyys ja luotettavuus	36
11	Pohdinta	36
	Lähteet	39
	Kuvat	41

1 Johdanto

Suuntaudun varhaiskasvatukseen, jonka takia teen opinnäytetyöni varhaiskasvatukseen liittyen. Opinnäytetyöni on kehittämistyö ja se tehdään yhteistyössä Päiväkoti Hulivilin kanssa, joka sijaitsee Joensuussa. Päiväkoti Hulivili on yksityinen kahden sosionomin perustama päiväkoti, jossa on yksi 13 lapsen ryhmä. Opinnäytetyöni aihe on leikkiympäristön kehittäminen Päiväkoti Hulivilissä. Opinnäytetyön tarve ja kiinnostus tuli yhteistyökumppanilta. Heidän toiveenaan oli saada päiväkodin leikkiympäristöstä kehittyneempi ja monipuolisempi. Tavoitteenani oli vastata toiveeseen ja tarpeeseen, eli tehdä jollain tavalla leikkiympäristöstä monipuolisempi ja kehittyneempi. Lopulta tein yhdessä lasten kanssa tuotoksia leikkiympäristöön: parkkihallin, autopesulan, autotieliikenteen, autot ja paloasema leikki pisteen.

Projektinomainen toteutustapa mahdollisti lasten osallisuuden huomioimisen. Tässä opinnäytetyössä kerrotaan alkuun opinnäytetyön valinnasta, taustasta ja tarkoituksesta, jonka jälkeen tutustutaan enemmän yhteistyökumppaniin. Opinnäytetyössä kerrotaan tarkkaan tavoitteet sekä leikkiin liittyvistä teemoista, kuten leikin merkityksestä. Tämän jälkeen kerrotaan menetelmistä, joita opinnäytetyössä on käytetty. Opinnäytetyössä käsitellään vaihe vaiheelta kehittämistyön suunnittelu- sekä toteutusvaiheet. Opinnäytetyössä pohditaan luotettavuutta ja eettisyyttä liittyen kehittämistyöhön. Opinnäytetyön arviointia käsitellään opinnäytetyössä, mikä liittyy pääsääntöisesti työntekijöiden loppuarviointilomakkeeseen. Johtopäätöksiä ja pohdintaa käsitellään opinnäytetyön loppupuolella. Opinnäytetyössä Päiväkoti Huliviliä kutsutaan nimellä yhteistyökumppani.

2 Opinnäytetyön aiheen valinta, tausta ja tarkoitus

Ennen opinnäytetyön muodon valitsemista mietin, että haluan tehdä kehittämismuotoisen opinnäytetyön. Toimeksiantajana päiväkoti oli ajatuksena ja lähdin etsimään netin kautta päiväkotiteja. Otin yhteyttä muutamiin päiväkotiteihin, joille kerroin opinnäytetyöstä ja ehdotin muutamia aiheita, jotka itseäni kiinnostivat. Päiväkoti Hulivili otti minuun yhteyttä ja he kertoivat, että ovat kiinnostuneita opinnäytetyöstä ja heiltä tuli ehdotus aiheelle, josta olisi tarvetta tehdä opinnäytetyö.

Yhteistyökumppanin toiveena oli saada päiväkotinsa leikkiympäristöä monipuolisemmaksi ja kehittyneemmäksi. Oli merkittävää, että päiväkodilta löytyi tarve opinnäytetyölle, sillä opinnäytetyön tekoprosessi tuntui heti todella merkitykselliseltä. Kiinnostuin aiheesta, kun kuulin päiväkodin työntekijän siitä kertovan. Leikki on erittäin tärkeä teema varhaiskasvatuksessa, jota tulee vaalia ja arvostaa. Leikkiympäristöä tulee kehittää tietyn ajan

välein lapsen mielenkiinnon kohteita ja tarpeita palvelevaksi. Leikin kautta lapsi opettelee tärkeitä taitoja. Ympäristöllä on merkittävä vaikutus lapsen leikkiin, sillä ympäristö voi edistää lapsen leikkiä pitkäkestoiseksi ja miellyttäväksi. On tärkeää, että päiväkodin leikkiympäristö on kehittynyt ja monipuolinen sekä lapsia osallistava. Koin, että opinnäytetyöni on päiväkodille erittäin palveleva. Oli mielenkiintoista perehtyä lisää leikkiympäristöön ja sen kehittämiseen ja siihen millainen vaikutus leikkiympäristön kehittämisellä on lasten leikkiin.

Huhtikuussa 2021 menin päiväkotiin tutustumaan heidän tiloihinsa sekä juttelemaan opinnäytetyöstä. Tapaaminen oli hyödyllinen, sillä näin päiväkodin ympäristön ja tilat sekä pääsin juttelemaan toisen päiväkodin työntekijän kanssa. Kehittämistyö oli tärkeää toteuttaa, sillä sen avulla yhteistyökumppani sai uusia monipuolisia keinoja kehittää heidän päiväkotinsa leikkiympäristöä.

Kehittämistyöhön kuuluvina menetelminä käytettiin haastattelua, havainnointia ja osallistavaa menetelmää. Näiden pohjalta suunniteltiin ja luotiin yhdessä lasten kanssa tuotokset leikkiympäristöön. Lopputuloksista hyötyi niin yhteistyökumppani kuin lapset. Yhteistyökumppani sai uusia konkreettisia välineitä leikkiympäristöön sekä pääsi osallistumaan lasten leikkeihin merkittävällä tavalla. Lapset saivat mielenkiinnonkohteensa kuuluviksi ja näkyviksi leikkiympäristöön sekä pääsivät osallisiksi tuotoksen toteuttamiseen kanssani.

Opinnäytetyön muoto on kehittämistyö, koska siinä kehitettiin ja luotiin uutta. Kehittämistyön tarkoitus oli tuottaa tuotokset leikkiympäristöön, sekä lasten osallistuminen lavasteen tuottamiseen yhdessä minun kanssani. Tuotokset ovat itse tehtyjä ja niitä voi hyödyntää leikeissä, kuten erityisesti autoleikeissä. Toimeksiantajana eli yhteistyökumppaninani toimi opinnäytetyössä Päiväkoti Hulivili. Kehittämistyö muotoinen opinnäytetyö koettiin palvelevan kaikista parhaiten opinnäytetyön aihetta, eli leikkiympäristön kehittämistä varhaiskasvatuksessa.

3 Toimeksiantaja Päiväkoti Hulivili

Opinnäytetyöni yhteistyökumppani eli toimeksiantaja on päiväkoti Hulivili. Päiväkoti Hulivili on yksityinen päiväkoti, jonka toiminnasta vastaavat yrittäjät. Päiväkoti Hulivili on 13-paikkainen pienpäiväkoti, joka aloitti toimintansa vuonna 2008. Päiväkoti Hulivili on sisarusryhmäinen pienpäiväkoti, jossa tutut ja turvalliset aikuiset ottavat lapset aamulla vastaan ilomielin. Päiväkodin touhut ovat etukäteen suunniteltuja ja valmisteltuja, sekä hoitopäivän suunnittelussa työntekijät ottavat huomioon myös lasten ideat. Päiväkoti on mukavan kodinomainen, jossa tarjotaan ruoaksi itse valmistamaa kotiruokaa ja ulkoilua sisältyy päivään sekä aamuin, että illoin. Päiväkoti Hulivili sijaitsee Joensuussa Mutalan alueella, jossa on

monipuoliset ulkoilumahdollisuudet, joita päiväkotiki käyttää hyödykseen. (Päiväkotiki Hulivili 2021.)

Kehittämistyön tarve tuli toimeksiantajalta eli päiväkotiki Hulivililtä. Päiväkotiki Hulivilin työntekijät toivoivat päiväkodin leikkiympäristöstä monipuolisemman ja kehittyneemmän. Päiväkotiki on kodinomainen ja lämminhenkinen. Päiväkodissa on eteinen, kolme huonetta, joista yksi toimii lepohuoneena, olohuoneen näköinen avara tila, vessat sekä keittiötila. Päiväkodin kodinomaisuuden lisäksi se on todella valoisa ja avara sekä sisustettu miellyttävillä väreillä kodikkaaksi.

Päiväkotiki Hulivilin tilojen koko sekä liikkuvuus täytyi huomioida leikkiympäristön kehityksessä. Päiväkotiki on kuitenkin riittävän kokoinen 13 lapselle ja siellä on heille riittävästi tilaa toimia ja olla. Päiväkodin ulkoilutilat sijaitsevat päiväkodin takapihalla, jossa on paljon tilaa erilaisille leikeille. Ulkona on keinut, liukumäki, hiekkalaatikko, leikkimökki sekä varastotila. Päiväkodissa on panostettu siihen, että erilaiset leikit ja leikkivälineet ovat helposti lasten saatavilla. Jotkut leikkivälineet ovat maatasoilla huoneissa ja jotkut ovat hyllyissä, joko niin, että lapset saavat ne helposti itse otettua. Kuitenkin niin, että lapset näkevät leikkivälineet ja halutessaan voivat pyytää niitä aikuisilta.

Yhteistyökumppani kaipasi uudenlaista vaihtelevuutta ja rikkautta leikkiympäristöön. Leikkiympäristö vaikuttaa lasten leikkeihin ja yhteistyökumppani toivoi, että leikkiympäristön kehittäminen vaikuttaisi monipuolisesti leikkeihin. Toivottiin, että leikkiympäristöstä saataisiin enemmän monipuolinen ja lasten mielenkiintoa herättävä. Toiveeseen vastattiin opinnäytetyöllä ja tuotoksilla, jotka toteutettiin yhdessä lasten kanssa. Tuotokset olivat konkreettisia leikkiympäristöön sijoitettavia ”lavasteita”, jotka soveltuivat erityisesti autoleikkiin.

4 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa yhdessä lasten kanssa leikkiä tukevat tuotokset. Tavoitteena oli saada leikkiympäristöön enemmän monipuolisuutta. Haluttiin, että opinnäytetyöstä oli hyötyä yhteistyökumppanilleni ja että se vastaisi heidän toiveisiinsa ja tarpeisiinsa. Tavoitteena oli saada opinnäytetyö valmiiksi tänä vuonna. Kuitenkin niin, että opinnäytetyö olisi valmis viimeistään loppuvuodesta. Tavoitetta tuki oma tavoitteellinen sitoutumiseni opinnäytetyötä kohtaan.

Yksi tavoite opinnäytetyössä oli lasten osallisuuden huomiointi. Opinnäytetyötä varten haluttiin tuoda lasten osallisuutta kehittämistyöhöni, sillä lapsilla on oikeus osallistua omaan elämään vaikuttaviin asioihin. Lapsia havainnoimalla, haastatteleamalla sekä osallistavalla menetelmällä leikkiympäristön kehittämistä varten vahvistui lasten mielipiteiden ja ajatusten, sekä

mielenkiinnon kohteiden kuuluminen ja näkyminen. Tämä vahvisti ja edisti lasten osallisuutta. Yhtenä opinnäytetyön tavoitteena oli myös opiskelijan omien ohjaustaitojeni edistäminen. Ketään ei pakotettu osallistumaan tuotosten tekoon vaan kysyttiin ja kannustettiin lapsia tulemaan mukaan, eli tekeminen oli vapaaehtoista. Prosessin teossa opiskelijan ohjaustaidot pääsivät kehittymään monipuolisesti.

5 Leikkiympäristöön liittyvät teemat

Leikkiin liittyy tosi paljon merkittäviä eri teemoja, joita käsitellään seuraavaksi, ennen kuin mennään itse kehittämistyöhön ja sen vaiheisiin. Leikin eri teemoihin perehdyttiin jo hyvissä ajoin, ennen varsinaista kehittämistyön aloitusta. Mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on hyvä aloittaa perehtyminen aiheen kirjallisuuteen, jotta saisi hahmoteltua yleiskuvan aiheesta. Laaja-alainen mutta tiettyihin asioihin keskittyvä lueskelu antaa ymmärryksen siitä, millaista teemaan liittyvää kirjallisuutta on käytettävissä ja mitkä tutkijanimet ja merkittävät teokset tuntuvat toistuvan tietyissä suhteissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 106-107.)

5.1 Leikin merkitys

Leikillä on niin tärkeä osa lapsen elämää, jotta sitä leikkiä kutsutaan lapsen kieleksi ja tavaksi hahmottaa maailmaa (Kangas, Karlsson, Lastikka 2021, 64). Leikki on lapsen sisäisesti motivoitunutta, vapaaehtoista toimintaa, johon hän ominaisesti suuntautuu. Leikin kautta lapsi tutustuu ympäristöönsä, oppii uusia asioita ja jakaa kokemuksiaan toisten kanssa. Lapselle ei ole niin tärkeää leikin lopputulos, vaan pikemminkin tärkeää on leikin tuottama toiminnan ja keksimisen ilo. Eri taitojen kuten sosiaalisten, motoristen ja tiedollisten kehittyminen mahdollistaa sen, että leikkien toteutustavat ja sisällöt monipuolistuvat iän myötä. Aikuisen on hyvä tietää millaiset ovat tyypilliset leikit lapsen ikäkaudelle, sillä se auttaa havainnoimaan lasten leikkikäyttäytymistä. Tapa, jolla lapsi toteuttaa leikkiään kuvastaa monipuolisesti lapsen senhetkistä kehitystä. (Ahonen ts.y.m. 2018, 65.)

Leikki on varhaiskasvatuksessa keskeinen merkitysten muodostaja, joka mahdollistaa aikuisten ja lasten tasapuoliset kohtaamiset sekä tukee lasten hyvinvointia, osallisuutta ja yksilöllisiä kokemuksia (Kangas, Karlsson & Lastikka 2021, 64). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) leikki on yksi osa-alue pedagogisen toiminnan viitekehityksessä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lapsille mahdollisuuksia monipuolisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, hyvinvointia ja oppimista. Leikin merkitys syntyy lapselle leikistä itsestään. Leikki muodostaa lapsille iloa ja positiivisia kokemuksia. Leikkiessään lapset ovat aktiivisia toimijoita: he tutkivat ympäröivää maailmaa, luovat sosiaalisia suhteita sekä muodostavat merkityksiä kokemuksiansa kautta. Henkilöstön tehtävä on turvata leikin edellytykset, ohjata leikkiä sopivalla tavalla sekä huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena

yhteisissä leikeissä omien valmiuksiensa ja taitojensa mukaisesti. Henkilöstö keskustelee leikin merkityksestä ja lasten leikkeihin liittyvistä havainnoista huoltajien kanssa. Näin voidaan edistää leikkien jatkumista kotona tai varhaiskasvatuksessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.)

Leikki heijastaa kokonaisvaltaisella tavalla lapsen sosiaalisia, motorisia ja tiedollisia taitoja. Tarkastelemalla leikkiä saadaan tietoa muun muassa lapsen kielenkäytöstä, tiedonkäsittelystä, tarkkaavaisuudesta ja kyvystä muodostaa sisäisiä mielikuvia. Lasten leikkikäyttäytymisessä heijastuu lasten kognitiivinen tyyli eli se, miten he lähestyvät sosiaalisia tilanteita ja toimivat niissä. Leikkiessään lapsi oppii olemaan muiden kanssa, muodostamaan ystävyyssuhteita, sekä asettumaan toisten asemaan tarkastelemalla asioita ryhmän muiden jäsenten näkökulmasta. Oleellinen lasten leikin edellytys on kyky ymmärtää ja havaita, mitä muut kokevat. Leikki ei pelkästään heijasta vaan myös edistää sosiaalisten taitojen kehitystä. (Ahonen ts.y.m 2018, 70.)

5.2 Leikkiympäristö

Ympäristöllä on tärkeä merkitys lapsen leikin kannalta. Ympäristö voi parhaimmillaan edistää lapsen leikkiä eri osa-alueilla. Hyvä leikkiympäristö innostaa ja motivoi lapsia kokeilemaan, harjoittelemaan ja oppimaan uutta. Ympäristön tulee tarjota riittävästi haasteita lapsen ikätasolle, ajattelulle, mielikuvitukselle ja taidoille. Hyvä leikkiympäristö vastaa erilaisten lasten ja eri oppimistyylien tarpeisiin. Leikillinen oppimisympäristö koostuu yhteisöllisyydestä, tarinallisuudesta, mielikuvituksellisuudesta, tunteista, fyysisestä aktiivisuudesta ja mahdollisuuksista. (Pääkaupunkiseudun kehittämis- ja koulutusyhteistyö 2016.)

Nykyisin leikki siirtyy entistä enemmän sisätiloihin, jotka aikuinen on varustanut. Tällöin tarvitaan perusteellista pedagogista harkintaa sen suhteen, millaiseksi ympäristö rakennetaan ja mitä välineistöä siellä on tarjolla. Ympäristö on merkityksellinen kasvatustekijä ja se säätelee lasten toimintoja. Leikkiympäristöjen suunnitteluun tulee lapset ottaa mukaan, koska he ovat ympäristöjen käyttäjiä ja leikin asiantuntijoita (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 52). Ympäristö saa lapsen joko liikkumaan aktiivisesti liikuntaradoilla tai olemaan vain paikallaan palapelien, tietokoneen tai legojen äärellä. Kehittyvän lapsen taidot ja kyvyt tulisi leikkiympäristössä saada aktiiviseen käyttöön monipuolisesti. Olennainen asia on ympäristön järjestys. Jos jokaisella välineellä on oma paikkansa ja lapsia hienovaraisesti ohjataan laittamaan tavarat leikin jälkeen paikalleen, järjestyksen taju kehittyy pienestä pitäen. (Hujala & Turja 2020, 76.)

5.3 Oppimisympäristö

Lapsi oppii uusia asioita leikin kautta. Leikkiympäristö on yhteydessä oppimisympäristöön siten, miten monipuolinen ja lapsen tarpeita tyydyttävä leikkiympäristö on, sitä monipuolisemmat ovat lapsen oppimiskokemukset. Kun lapsen leikkiympäristö on lapsen tarpeita ja mielenkiinnon

kohteita palveleva, on silloin oppimisen mahdollisuudet suuremmat. Jos taas leikkiympäristön tarjonta on niukka eikä sopiva lapselle, jäävät oppimisen mahdollisuudet niukaksi. Aikuisen on tärkeä tarkastella leikkiympäristöä tietyn ajan välein ja tarvittaessa muokata sitä enemmän lapsen ikätasoa vastaavaksi, sekä lapsen mielenkiinnon kohteita ja tarpeita palvelevaksi.

Oppimiseen ja sisäiseen motivaatioon vaikuttaa oppimisympäristö, jossa lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ja missä heidän ryhmä- ja yksilöpäätöksillään on merkitystä toiminnalle (Kangas, Karlsson & Lastikka 2021, 65). Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristön käsite sisältää sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen ulottuvuuden. Varhaiskasvatuksen nykyinen oppimisympäristön käsite ja oppimisympäristöihin liittyvä ymmärrys on laajentunut ja kasvanut viime vuosikymmenten aikana. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa näkemys oppimisympäristöistä on moniulotteinen, sillä oppimisympäristö nähdään lapsen oppimisen mahdollistajana sekä pedagogisena, fyysisenä, psyykkisenä, sosiaalisena ja toiminnallisena kokonaisuutena. Täten oppimisympäristö on samanaikaisesti tila, paikka, aika ja toimintakulttuuri, joka tukee lasten oppimista, kehittymistä ja vuorovaikutusta. Lasta psyykkisesti tukeva oppimisympäristö, jossa toiminta ja oppiminen mahdollistuvat ja lapsi kokee kuuluvansa joukkoon, rakentuu henkilöstön lapsiin kohdistuvien sensitiivisten ja positiivisten tekojen kautta. (Kangas ym. 2021, 119 & 137-138.)

Oppimisympäristön fyysisiä ominaisuuksia ovat monipuolisuus välineissä ja tiloissa. Oppimisympäristön pedagogisessa rakentamisessa tulisi huomioida monia muitakin tekijöitä viihtyvyyden lisäksi kuten; esteettisyys, ekologisuus, ergonomia, tilojen valaistus, akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys. Tyytyväisyys ympäristöä kohtaan määrittyy tilassa koettujen positiivisten kokemusten ja pettymysten kautta. Pienten lasten arjessa virikkeiden määrän on suuri ja lapsi havainnoi jokaisen toiminnon ja yksityiskohdan ympäristössään. Tämän takia on tärkeää, että saatavilla on paikkoja, joissa lapset voivat rentoutua ja rauhoittua. Miellyttävä oppimisympäristö vähentää häiritseviä virikkeitä ja lisää hyvinvointia. Parhaimmillaan oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat yhteisölliseen, aktiiviseen ja itsenäiseen oppimiseen ja toimintaan. Ympäristön tulee tarjota lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, vauhdikkaaseen ja monipuoliseen liikkumiseen, leikkeihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. (Kangas ym. 2021, 138-139.)

5.4 Leikin eri muodot

Leikillä on monta eri muotoa. Zimmer (2001) jakaa leikin vaiheet ikäkausittain toiminnallisiin leikkeihin (0-2-vuotias), rakenteluleikkeihin (2-4-vuotias, jatkuu kouluikään), mielikuvitusleikkeihin (2-4-vuotias), roolileikkeihin (4-6-vuotias) sekä sääntö- ja kilpaleikkeihin (5-6-vuotias ja siitä eteenpäin). Lapsi oppii leikkiessään taitoja, joita hän tulee tarvitsemaan arjessaan ja oppimisessaan. Jos lapsella on kehityksellisiä haasteita, se näkyy mahdollisesti myös hänen leikkitaidoissaan. Leikin on todettu heijastavan ajattelun, kielen ja oman

toiminnan ohjauksen ongelmia ja siksi leikin systemaattinen arviointi ja havainnointi on päiväkodissa tärkeää. (Koivunen & Lehtinen 2016,165-166.)

1-2- vuotias lapsi pitää palikoista, palloista, perässä vedettävistä leluista, kirjoista, kodin tavaroista ja vesileikeistä. Varhaisin leikin muoto on toiminnallinen leikki, jonka lapsi keksii ominaisesti. 1-2- vuotias lapsi löytää lattialta murut, ryömii pöydän alla, työntää sormensa pieniin koloihin ja avaa ja sulkee ovia. Lapsi kokeilee voimiaan ja taitojaan ja oppii käyttämään kehoaan ja käsiään tarkoituksenmukaisesti. 2-3-vuotias lapsi leikkii mieluusti omia leikkejään. Leikkiminen tapahtuu toisen lapsen kanssa tai lapsi leikkii itsekseen. Toiminnalliset leikit muuttuvat vähitellen rakenteluleikeiksi, jossa lapsi kasaa, purkaa, rakentaa ja tekee pinoja. Lapsen toiminta alkaa kehittyä suunnitelmallisemmaksi ja johdonmukaisemmaksi. Pikkuhiljaa mielikuvitus ja ajattelu tulevat enemmän mukaan leikkiin ja leikki muuttuu symboli- ja mielikuvitusleikiksi. (Koivunen & Lehtinen 2016, 168.)

3-4 - vuotias lapselle ominaiseksi leikiksi tulevat mielikuvitus- ja symbolileikit, rakenteluleikkien lisäksi. Mielikuvitus muodostuu selväpiirteisemmäksi. 3-4-vuotiaalla lapsella roolileikit alkavat olla yhä tärkeämpi leikin muoto. Lapset ottavat leikissään erilaisia rooleja omasta tutusta lähiympäristöstään. Lapset ovat isiä, äitejä, koiria, vauvoja, lääkäreitä, veturinkuljettajia ja potilaita. Lapset käyttävät näissä leikeissä mielellään roolivaatteita ja niitä tulisi olla tarjolla paljon. 4-5-vuotias lapsi rakentelee edelleen mielellään. Roolileikit ovat entistä enemmän läsnä lapsen leikkimaailmassa, ja hän pitää pukeutumisleikeistä. Lapsi rupeaa harjoittelemaan sääntöleikkejä, joille ominaista on yhdessä leikkiminen. Säännöt lapset oppivat aikuisilta tai vanhemmilta lapsilta. (Koivunen & Lehtinen 2016,169.)

5-6-vuotiaalle lapselle rakenteluleikit jatkuvat tärkeinä leikkeinä vielä kouluiässäkin. Sääntöleikit tulevat entistä tärkeimmiksi ja sääntöjen noudattaminen on tärkeää. Lapset reagoivat vahvasti, jos joku lapsista ei noudata sovittuja sääntöjä ja tietynlaiset leikit tulee lasten mielestä leikkiä aina sovitulla tavalla. Häviäminen peleissä voi olla edelleen vaikeaa hyväksyä. Roolileikit ovat edelleen tärkeä leikin muoto. (Koivunen & Lehtinen 2016,169).

Lasten omatoiminen vapaa leikki on tilanne, jossa lapset voivat toteuttaa omia tavoitteitaan, ja jonka lapset vähitellen suunnittelevat itse. Lapset päättävät mihin ryhtyvät, mistä leikki alkaa ja mihin se päättyy. He päättävät itse, kenen kanssa leikkivät ja kuka voi osallistua. Lasten ikävaihe, ohjauksen taso ja päivähoidon yleiset pedagogiset säännöt asettavat reunaehdoja lasten vapaalle leikille. Se on silti erityinen toiminnan muoto, jossa lapset voivat kehittää keskinäisiä suhteitaan sekä harjoitella vuorovaikutusta ja omien tavoitteiden asettelua. Aikuisen osuus vaihtelee näissä tilanteissa lasten kehitystason mukaan suorasta osallistumisesta välilliseen vaikuttamiseen, mutta hänenkin osallistumisensa alistuu leikin vaatimuksille. (Hujala & Turja 2020, 71.)

5.5 Aikuisen roolit leikissä

Aikuisten rooli leikin mahdollistajana ja ohjaajana on nostettu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa keskiöön. Hyvä ja pitkäkestoinen leikki ei voi tapahtua itsestään, vaan se edellyttää aikuisilta sekä psyykkistä että fyysistä läsnäoloa. (Fonsen, Heikka, Kangas & Vlasov 2018, 14.) Aikuisella on tärkeä rooli lapsen leikin kannalta, sillä aikuinen muun muassa määrittää leikkiympäristön. Aikuiset voivat olla yhdessä lasten kanssa leikin suunnittelijoita ja siten he voivat monipuolistaa lasten leikkikokemuksia. Merkittävää ja lapsen itsetuntoa kasvattavaa on aikuisen mukaantulo leikkiin ja aikuisen antama myönteinen huomio. Yhdessä lapsen kanssa leikkiessä aikuisten tehtävänä on tukea lasten keskinäisiä suhteita ja varmistaa, että he saavat onnistumisen kokemuksia ryhmässä. Emotionaalinen perusta yhteisleikille on, että jokainen lapsi voi tuntea olonsa hyväksytyksi ja turvallisesti vertaisryhmässä. Leikkikäyttäytymisen havainnointi auttaa aikuisia tunnistamaan lapsen voimavaroja, tarpeita sekä kognitiivista tyyliä, miten lapsi kohtaa uusia tilanteita ja hyötyy oppimisen edistämiseen tarkoitetuista malleista. (Ahonen ts. ym. 2018, 71-72.)

Lapsen ja aikuisen yhteisleikki on tärkeää sekä lapselle että aikuiselle. Varhaiskasvatuksen tutkimus antaa vahvaa näyttöä siitä, että lapsen leikki paranee ja syvenee jos aikuinen on mukana leikissä. Leikki avaa aikuiselle mahdollisuuden päästä osalliseksi lasten kokemuksiin, ajatteluun ja tunteisiin. Leikki erityisenä lapsen ja aikuisen välisenä kommunikaatiomuotona vaatii aikuiselta täyden osallistumisen: aikuinen on täysin mukana yhteisessä toiminnassa ja seuraa herkästi lapsen reagoitua. Leikkiessään aikuinen ja lapsi jakavat ja muodostavat yhteisiä merkityksiä ja yhteistä sosiaalista todellisuutta. Aikuisen omalla suhtautumisella leikkiin ja leikkivään lapseen on merkittävä rooli leikin muodostumisessa. Aikuinen pystyy omalla toiminnallaan edesauttaa merkittävästi leikin onnistumista, syntymistä ja jatkumista. Päiväkodin henkilöstön luomalla ilmapiirillä on suora vaikutus leikin muodostumiseen ja lopettamiseen. (Turunen 2021.)

Aikuisen rooli leikissä riippuu lapsen iästä. Pienempien lasten leikeissä aikuinen toimii peilaajana ja tukijana ja esimerkiksi nimeää, kuvaa ja kommentoi lapsen aloitteita. Leikitilanne on turvallinen ja konfliktitilanteissa aikuinen edesauttaa leikkiä jatkumaan. Aikuisen ja lasten yhteiset kokemukset ja havainnot edistävät leikkiä eteenpäin ja mahdollistavat lapsia hallitsemaan suurempia asiakokonaisuuksia. Isompien lasten leikeissä aikuinen voi toimia innostajana, yhdessä tekemisen rohkaisijana, kannustajana sekä tila- ja päiväjärjestelyjen mahdollistajana. Leikkien monipuolistumisen myötä aikuisen rooli lasten ja ryhmän tarpeiden mukaisten sosiaalisen ja fyysisen leikkiympäristöjen suunnittelijana ja järjestäjänä korostuu. Erilaiset leikkijät ja lasten erilaiset leikkitaidot tuovat oman haasteensa kasvattajan rooliin leikin mahdollistajana ja tukijana. Lasten leikin tukemisen on pohjaututtava havainnointiin, lasten näkökulman ymmärtämiseen ja kykyyn huomata erilaisia oppimisen

mahdollisuuksia leikin kautta. Leikkiin osallistuminen mahdollistaa aikuisen roolin myös vetäytyvien ja ujojen lasten rohkaisijana. (Turunen 2021.)

5.6 Osallisuus

Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen sekä osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) kirjataan, että inklusiivisessa toimintakulttuurissa tulee edistää osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Päiväkodin henkilöstön, huoltajien ja lasten näkemyksiä, aloitteita ja mielipiteitä arvostetaan ja se edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista edistämistä. Yhteisöä vahvistaa yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset. Lasten ymmärrys oikeuksista, vastuusta, yhteisöstä ja valintojen seurauksista kehittyä osallisuuden kautta. Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.)

Käsitykset lapsista toimijoina ja heidän oikeutensa tulla kuulluksi ja olla osallisina yhteisössään ovat vähitellen vahvistuneet. Osallisuus heijastuu vahvasti yhteisöllisyyteen, ja kasvatustieteiden painopiste on siirtymässä lasten yksilöllisyydestä kohti ryhmän jäsenyyttä ja yhteistä toimintaa. Stenvallin ja Seppälän (2008) selvityksessä osallisuus miellettiin varhaiskasvattajien keskuudessa usein vain lasten osallistumiseksi ja aktiivisuudeksi. Osallistuja voi olla mukana jossain valmiiksi suunnitellussa toiminnassa, mutta hän ei välttämättä ole itse ollut vaikuttamassa sen sisältöön ja toteutukseen. Tällainen osallistuminen voi olla alku syvemmälle osallisuudelle. Varhaiskasvatuksessa voi olla jo tärkeä ensiaskel se, että sosiaalisissa suhteissaan tukea tarvitseva lapsi tulee mukaan ryhmän yhteiseen toimintaan ja kokee siinä olemisensa positiiviseksi. (Hujala & Turja 2020, 45.)

Syvämmällä tasolla osallisuudella tarkoitetaan sitä, että ihmiset voivat tulla kuulluiksi ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin osallistumalla yhteisössään asioiden suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä ottamalla vastuuta asioiden toteutuksesta. Yksilöillä on mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin toimintaan ja toimintaympäristöihin. Usein osallisuus ymmärretään vain kapeasti lasten mielihalujen kuulemisena ja toteuttamisena. Varsinkin sellaisissa konteksteissa, jossa lapsia on paljon, osallisuus on syvästi yhteisöllinen ilmiö. Lapsilla ja aikuisilla tulee olla oikeus ilmaista oma näkemyksensä esillä olevasta asiasta, mutta samalla jokaisen tulee kuunnella myös muiden näkemyksiä. Tavoitteena on löytää kaikille sopivia ratkaisuja, mihin tarvitaan myös aikaa ja taitoa neuvotella yhdessä asioista. Kasvattajat voivat esittää omia ehtojaan ja tavoitteitaan yhteisesti suunniteltavalle toiminnalle, mutta jättää myös tilaa lasten ideoille ja suunnittelulle. (Hujala & Turja 2020, 45-46.)

Kohtaamalla lapset sensitiivisesti, sekä lasten oma myönteinen kokemus nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta vahvistaa osallisuutta. Lapset saavat tunteen, että heitä kuunnellaan ja heidän asioistansa välitetään. Lapset pääsivät myös minun kanssani suunnittelemaan ja toteuttamaan

leikkiympäristöön sijoitettavia tuotoksia. Lapset pääsivät osallisiksi niin toiminnan suunnittelussa, kuin toteutuksessa ja nämä toiminnot edistivät lasten osallisuutta.

Viime vuosina on tutkimuksissa syvennetty yhä enemmän sitä, miten osallisuus toteutuu lasten omassa elämässä ja lähiympäristössä, miten nuorempien lasten kokemukset ja näkökulmat saadaan esiin ja miten he pääsevät vaikuttamaan yhteisössään. Nuorimpien lasten osallisuus lähtee arkisista vuorovaikutustilanteista, joissa he saavat konkreettisia kokemuksia kuulluksi tulemisesta ja vaikuttamisesta heille itselleen läheisiin asioihin. Lapsi voi saada näitä kokemuksia ensimmäisenä ympäristöinä kodista ja päiväkodista. Näissä ympäristöissä lapset voivat kokea olevansa osallisia yhteisössään ja toimijoita omassa elämässään, mutta samalla riippuvaisia myös muista. Ympäristöissä lapset voivat muodostaa kulttuuria, tietoa ja omaa identiteettiään yhdessä muiden yhteisönsä jäsenten kanssa. (Hujala & Turja 2020, 46.)

Osallisuus käsitteenä on monitulkintainen, ja se on saanut osakseen kritiikkiä. Kritiikki koskee usein ajatusta, että osallisuuden kautta lapsi joutuu liian varhain vastuuseen isoista asioista ja niiden seurauksista. Kuitenkin jos lasta suojellaan liian suurelta vastuulta, saattaa se jopa estää lapsen vaikutusmahdollisuuksia itseensä ja omaan elinympäristöönsä liittyvissä asioissa. Tämä taas on lapsen osallisuutta ajatellen ristiriitaista, sillä osallisuus on tunne siitä, että on osallinen, pystyvä ja tärkeä osa yhteisöä. Ennen kaikkea aito, yhteisöllinen osallisuus ei liian ison vastuun antamista lapselle. (Fonsen ym. 2018, 95.)

5.7 Tutkimuksia, opinnäytetöitä ja hankkeita leikkiympäristön kehittämisestä

VVK-Metron eli Pääkaupunkiseudun kehittämis- ja koulutusyhteistyön toimintakausi 2014-2016 keskittyi leikin maailmaan ja pohtimaan erityisesti aikuisen roolia leikissä. Mukana oli 25 kehittäjäyksikköä, joissa kehittämiseen sekä leikkiin osallistui 420 kasvatusvastuullista aikuista ja yli 2 200 lasta. Toimintakauden ydintavoitteet olivat kehittää varhaiskasvatuksen leikillisiä oppimisympäristöjä, kehittää aikuisen aktiivista ja sensitiivistä roolia leikissä sekä vahvistaa päiväkotien henkilökunnan kehittämisosaamista ja lisätä leikin arvostusta lapsiperheissä. VVK-Metro toteutti, toimintakaudellaan leikki astuu varpaille-julkaisun, jossa on leikin kehittämiskauden keskeiset ideoinnit. Kasvattajan rooleja leikissä- leikkijuliste, oikeus leikkiin-kooste, videoita leikistä ja sen merkityksestä ja tutkimus leikistä olivat myös tuotoksia, joita VVK-Metro toteutti 2014-2016 toimintakaudellaan. (Socca 2021.)

Hanne Nyman on tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään tutkimuksen, jossa kuvataan päiväkotien leikki- ja oppimisympäristöjen kehittämistä Sipoon varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyössä kerrotaan, että hyvin muotoiltu fyysinen leikki- ja oppimisympäristö vaikuttaa konkreettisesti leikin sitoutumiseen ja lasten leikkimiseen. Lasten leikkiin, leikin kehittymiseen ja lasten välisiin vertaissuhteisiin vaikuttavat niin tila kuin myös välineet ja materiaalit. Kehittämistyö osoittaa sen, että edellä mainituilla asioilla on suurta vaikuttavuutta myös aikuisten työmotivaatioon, tapaan työskennellä, toteutettavaan pedagogiikkaan sekä

työniloon. Aikuiset osallistuvat lasten leikkeihin myös merkittävällä tavalla, mitä kutsuvampi leikkilinen ympäristö on. (Nyman 2020.)

Itse voin samaistua varhaiskasvatuksen opettajana Nymanin opinnäytetyön tuloksiin. Ympäristö vaikuttaa työssä jaksamiseen, suuntautumiseen työtä kohtaan sekä motivaatioon. Hyvin rakennettu leikkiympäristö innostaa aikuisia olemaan herkemmin mukana lasten leikeissä sekä edistämässä niitä.

Vehkojan päiväkodissa on tehty leikin lumoa- hanke, joka tuki päiväkodin kasvattajia kehittämään leikkiympäristöään. Hankkeeseen kuului jokaisen lapsiryhmän eri tilojen videointi, lapsen katseen korkeudelta. Videot tarkastettiin tiimissä ja kasvattajat arvioivat eri tilojen ja leikkipaikkojen houkuttelevuutta ja toimivuutta lasten näkökulmasta. Arvioinnin aikana he pohtivat myös sitä, millaisia mielenkiinnon kohteita lapsilla on ja millaisia ovat lasten lempileikit. Perustuen arviointiin kasvattajat lähtivät suunnittelemaan leikkiympäristöjä ja samalla tekivät joitain materiaalihankintoja. Kasvattajat ideoivat lasten kanssa eri leikkitaloihin erilaisia leikkipisteitä, kuten yhteen leikkitalaan tuli dinoleikkipaikka ja metsä missä asui eläimiä. Lisäksi leikkiympäristöön kehitettiin autoleikkiä rakentamalla autoteitä teippejä hyödyntäen. Leikkiympäristön kehityksen suunnittelussa käytetty videointi oli mielestäni mielenkiintoinen keino lähteä arvioimaan eri tilojen ja leikkipaikkojen houkuttelevuutta. Videointi mahdollisti tarkastelun lasten näkökulmasta. Yksinkertaisilla keinoilla leikkiympäristöä pystyy jo kehittämään, kun tietää mitä mielenkiinnon kohteita lapsilla on ja mitä ovat lasten lempileikit. (Heikkinen 2021.)

6 Opinnäytetyön käytössä olevat menetelmät

Opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa käytettiin osallistavaa kehittämismenetelmää. Tyypillistä on, että kehittämistyössä käytetään usein osallistavia eli yhteisöllisiä menetelmiä (Moilanen, Ojasalo & Ritalahti 2018, 40). Osallistava kehittämismenetelmä toimi opinnäytetyössäni hyvin, sillä yhteistyötaho oli tiiviisti mukana kehittämistyössä. Kehittämistyötä tehdään harvemmin yksin: yleensä kehittämistyön tekijä toimii jollakin tavalla osana ryhmää, jolle asia kuuluu. Uudet ratkaisut vaativat osallistujilta tiivistä yhteistyötä ja keskinäistä ymmärrystä. Kehittämistyössä on mahdollista sekä suositeltavaa käyttää monenlaisia menetelmiä. (Moilanen ym. 2018, 40 & 104.)

Opinnäytetyötä varten havainnointiin, haastateltiin ja keskusteltiin päiväkotia Hulivilin lasten kanssa. Lapsia havainnoimalla, haastatteleamalla, sekä kuvadiaesityksellä haettiin tietoa siitä, mitkä asiat lapsia kiinnostavat ja mistä he tykkäävät. Tietoa käytettiin hyväksi siihen, millaista ja mitä konkreettista tuotosta lähdettiin lasten kanssa tuottamaan. Tärkeää oli, että tuotos miellyttää ja palvelee lapsia.

Havainnointia käytettiin opinnäytetyön prosessissa, sillä se on merkittävä menetelmä kehittämistyössä. Havainnoinnin kohteena olivat päiväkotit Hulivilin lapset, koska he ovat päiväkodin asiakasryhmä. Havainnointi tapahtui lapsille tutussa ja turvallisessa paikassa eli päiväkotit Hulivilissä. Havainnoinnilla yritettiin selvittää lasten mielenkiinnon kohteita, sekä sitä mitä he tykkäävät tehdä. Havainnointi kohdistui esimerkiksi lasten leikkeihin ja heidän puheisiinsa. Kysyin myös tarkentavia kysymyksiä, kuten esimerkiksi ”Pidätkö autoista?” ”Millaisista autoista pidät?”. Havainnoinnin kirjaamiseen käytettiin muistivihkoa, johon dokumentoitiin asioita ylös, kuten mistä lapset pitävät.

Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisen tutkimusmenetelmän käytön tavoitteena oli saada tietoa yhteistyökumppanin näkökulmista ja mielipiteistä. Laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutetussa tutkimuksessa tutkimusaineistoa voi kerätä monella tavalla. Tutkimusaineistona voi olla ihmisen kokemukset puheen muodossa, jolloin tutkimusaineistona toimii haastattelu. (Vilka 2021, 122.) Opinnäytetyötä varten tutkimusaineistoa kerättiin lasten haastatteluista ja havainnoinnista, sekä hymynaamoista, joita käytettiin kuvadiaesityksessä. Aineistona toimi myös yhteistyökumppanin arvioinnit. Haastattelukysymykset, jotka esitettiin lapsille olivat: ”Mitä tykkäät leikkiä?”, sekä ”Minkä leikin tai lelun haluaisit päiväkotiin?”. Lapsilta yritettiin saada tietoa heidän kiinnostuksen kohteistaan ja lempiasioistaan kyseisellä hetkellä. Lisäksi haluttiin saada lapsilta tietoa siitä, mitä he mielellään leikkivät ja mitä leikkiä tai lelua he toivoisivat päiväkotiin.

Yhteistyökumppanin kanssa keskusteltiin opinnäytetyöhön liittyvistä asioista ja ne otettiin huomioon, kun suunniteltiin leikkiympäristön kehittämisen tuotosta. Yhteistyökumppanin ajatukset, sekä asiat liittyen opinnäytetyöhön dokumentoitiin muistivihkoon. Keskusteluja on pyritty käymään aina silloin kuin tuli sopiva hetki, kuten esimerkiksi lasten päiväunihetken aikana. Hirsjärvi, Remes ja Saravaara toteavat, että kaikissa haastattelutavoissa on tutkimuksen mukaan valittu tarkoitus ja näin ollen haastattelutavoissa on aina kysymys järjestelmällisessä tiedonkeruun muodosta (Vilka 2021, 123).

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Toteutuksen suunnittelua

Opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa tuotettiin yhteistyökumppanille konkreettiset tuotokset heidän leikkiympäristöönsä. Opinnäytetyön toteutus Päiväkotit Hulivilissä lähti kunnolla käyntiin, kun kävin tutustumassa Päiväkotit Huliviliin sekä lapsiin kesäkuun alussa. Päivien tarkoituksena oli tutustua lapsiin. Osallistuin kyseisinä päivinä Päiväkodin rutiineihin, kuten lasten kanssa leikkimiseen, ulkoiluun, pukemistilanteisiin ja yhdessä ruokailuun.

Päiväunihetkeen osallistuin toisena päivänä ja pidin lapsille pallohierontaa, kun he kuuntelivat satua. Pallohieronta edisti lasten ja minun välistäni tutustumista ja kohtaamista.

Kyseisinä päivinä keskusteltiin yhteistyökumppanin kanssa. Keskusteluja käytiin muun muassa siitä, kuinka lasten osallistaminen on tärkeää. Osallistamisella haluttiin taata se, että jokainen lapsi pääsisi mukaan tuotosten suunnitteluun ja tekoprosessiin, kuitenkin niin, että ketään ei pakotettu osallistumaan. Työntekijät painottivat sitä, että lasten osallistaminen opinnäytetyön tuotoksen tekemisessä on tärkeää. He korostivat sitä, että juuri tärkeää on, että tuotos vastaa lasten mielenkiinnon kohteisiin ja heidän tarpeisiinsa. Olin samaa mieltä heidän kanssaan. Merkittävää on, että tuotokset vastaavat juuri asiakkaiden eli lasten tarpeisiin ja tuotokset edistäisivät lasten leikkiä monipuolisesti. Kun tuotokset hyödyttävät lapsia, hyötyvät samalla myös Päiväkoti Hulivilin työntekijät.

Sain yhteistyökumppanilta jo ennen opinnäytetyön aloittamista aiheoiveen. Leikkiympäristön kehittäminen ja monipuolistaminen varhaiskasvatuksessa oli yhteistyökumppanin mielestä aiheena tarvittava. En tehnyt tämän pohjalta tutkimuskyselyä opinnäytetyöaiheen tarpeesta, vaan lähdin työstämään aikaisemmin tullutta tarvetta ja toivetta aiheesta. Yhteistyökumppanin kanssa keskustelun pohjalta nousi aiheen tarkempi rajaus. Päiväkoti toivoi käytännöllisiä keinoja leikkiympäristön kehittämiseksi. Rajauksen ja yhteisten keskustelujen pohjalta nousi idea, että teen itse tuotoksen leikkiympäristöön lasten kanssa. Suunnitelmana oli alkuun tehdä vain yksi tuotos leikkiympäristöön. Toteutuksena muodostui kuitenkin viisi eri tuotosta. Tuotokset perustuivat lasten mielenkiinnon kohteisiin.

7.2 Tutkimuslupapyyntö huoltajille

Kesäkuun aikana tein huoltajille tutkimuslupapyyntö. Tutkimuslupapyyntö lähetettiin sähköpostilla yhteistyökumppanille, joka tulosti pyyntöjä tarvittavan määrän. Tutkimuslupapyyntö oli vanhemmilla 16.6.2021- 21.6.2021 välisenä aikana.

Kesäkuun aikana olin Päiväkoti Hulivilissä havainnoimassa ja haastattelemassa lapsia. Haastattelun ja havainnoinnin tarkoituksena oli selvittää ja kartoittaa lasten mielenkiinnon kohteita ja lempileikkejä. Näiden selvitettyjen mielenkiinnon kohteiden pohjalta oli helpompi lähteä miettimään millaiset tuotoksista tulisi. Menetelmät havainnointi ja haastattelu tuntuivat hyvältä toteuttaa lasten kanssa ja siksi päädyttiin niihin. Havainnointia pystyy toteuttamaan päiväkotiarjessa hyvin. Haastattelun saa toteutettua, kun sen järjestää sopivaan ajankohtaan ja tilanteeseen.

Sain yhteistyökumppanilta vanhempien täytetyt tutkimuslupapyyntöt. Lapsia oli tällä viikolla paikalla kymmenen. Sain hyväksytyt tutkimuslupapyyntöt yhteensä yhdeksältä lasten huoltajalta, eli yhden lapsen tutkimuslupapyyntö vain puuttui. Sain viimeisen tutkimuslupapyyntö muutaman päivän jäljessä.

7.3 Havainnointi ja haastattelu

Havainnointiin ja haastatteluun käytettiin vihkoa, johon kirjattiin heti kaikki oleelliset asiat. Viikon aikana havainnointi kohdistui lapsiin ja heidän merkillisiksi nousseisiin keskusteluihin. Havainnoin lasten leikkejä ja kirjasin ylös mitä kukakin lapsi on leikkinyt ja millä leluilla. Havainnoin sitä, mistä lapset juttelevat keskenään ja aikuisten kanssa. Erityisesti kiinnitin huomiota asioihin, joista lapset olivat kiinnostuneet. Kuten esimerkiksi jotkut lapset puhuivat ryhmä hau- lastenohjelmasta, joten kirjasin sen ylös vihkoon. Havainnoin lapsia lähietäisyydeltä, jotta kuulin mistä he keskustelivat keskenään tai mitä he leikkivät. En kuitenkaan häirinnyt lasten vuorovaikutusta tai leikkiä. Välillä kuitenkin monet lapset halusivat minut myös leikkiin mukaan ja jotkut halusivat pelata lautapelejä kanssani. Osallistuin välillä lasten leikkeihin mukaan ja pystyin niissä tilanteissa myös havainnoimaan.

Havaintojen analysointia kirjattiin vihkoon. Jokaisen lapsen kohdalla analysoitiin niitä oleellisia asioita mitkä olivat nousseet esille. Kuten yhden lapsen kohdalla nousi mielenkiinnonkohteiksi Barbiet, My little ponyt, eläimet ja kukat. Sekä saman lapsen kohdalla nousi esiin se, että hän tykkää leikkiä niin yksin, kuin myös kaverin kanssa. Tarkoituksena oli käyttää hyödyksi tietoja siten, että osattiin kartoittaa jokaisen lapsen mielenkiinnon kohteita ja että tuotokset ilahduttaisivat jokaista lasta.

Mielenkiinnon kohteiksi lapsilla nousivat: Barbiet, autot, jalkapallo, kukat, Ryhmä Hau, Frozen, legot, linna, meikkiä, salonki, erilaiset pallopelit kuten pesäpallo, jalkapallo, paini, vesipyssyt, uiminen ja rannalla käyminen. Lasten lempileikit Päiväkodissa olivat barbeilla leikkiminen, kotileikki, dinosauruksilla leikkiminen, sotilas ja linna leikki, ulkona palloilla potkiminen, pikkuautoilla leikkiminen, legoilla leikkiminen ja ulkona vesipyssyillä leikkiminen. Kirjojen luku sekä piirtäminen ja maalaus olivat myös lasten mielipuhua.

Haastattelu on merkittävä kohtaamisen käytäntö ammatillisessa toiminnassa. Lämmin ja ystävällinen lähestymistapa luo erilaisen lähtökohdan haastattelulle, kuin kylmä ja autoritaarinen. Vuorovaikutusosaamiseen kuuluu lapsen tukeminen näkemysten, kokemusten ja mielipiteen ilmaisuun. Lapsi on aktiivinen tiedon rakentaja lapsilähtöisessä haastattelussa. Ammatillaisen rooliin kuuluu tukea lasta tässä roolissa. Vaikka vuorovaikutus on kaksisuuntaista, on lapsen ääni keskiössä. Haastattelussa, sekä sen ulkopuolella ammatillaisen käyttämä kieli on merkityksellistä lapsen kehitykselle. (Hyvärinen & Pösö 2018, johdanto, tieto, tekeminen & oleminen.)

Lapsille suunnattu haastattelu toteutettiin niin, että se olisi mahdollisimman mukava ja rento kokemus lapsille. Haastattelu toteutettiin päiväkodissa joko sisällä tai ulkona päiväkodin pihalla. Lapsia haastateltiin yksi kerrallaan tai pareittain. Haastattelukysymykset suunniteltiin niin, että ne olivat ytimekkäitä ja helposti ymmärrettävissä olevia. Kysymyksinä toimivat; ”Mitä tykkäät leikkiä?”, ”Mitä tykkäät tehdä vapaa-ajalla?”, ”Mitä leikkiä toivoisit päiväkotiin?”,

”Mitä lelua toivoisit päiväkotiiin?” sekä ”Mikä leikki olisi kiva päiväkotiiin?”. Tarvittaessa käytettiin tarkentavia kysymyksiä kuten ”Tykkäätkö leikkiä Barbeilla, poneilla tai autoilla?”. Lapsia ei ohjattu vastaamaan mihinkään tiettyyn vastaukseen, koska haluttiin, että lapset vastaavat mitä haluavat. Jotkut lapset ujostelivat alkuun haastattelua ja eivät meinanneet vastata kysymyksiin.

”Mitä tykkäät leikkiä?” kysymykseen lapset vastasivat kotileikin, autoilla leikkimisen, legoilla leikkimisen sekä Barbie leikit. ”Mitä tykkäät tehdä vapaa-ajalla?” kysymykseen tuli samoja vastauksia mitä ensimmäisessä kysymyksessä sekä lisäksi vastattiin pelaaminen ja sarjojen katselu. ”Mitä leikkiä toivoisit päiväkotiiin?” ja ”Mitä lelua toivoisit päiväkotiiin?” kysymykset yhdistettiin yhtenäiseksi kysymykseksi, sillä ne olivat niin samantyylliset kysymykset ja, jotta lasten oli helpompi vastata. Kysymykseen vastattiin muun muassa näin: ”kiipeilyteline, nukkekoti, salonki, meikkiöpöytä, kärä, matto missä voisi leikkiä, autoja, linna, Barbie setti, isot aurinkolasit, sateenkaarisetti ja uima-allas, jossa olisi flamingo.” ”Mikä leikki olisi kiva päiväkotiiin?” Kysymykseen vastattiin näin: ” kiipeilyteline, trampoliini, autoleikki, ryhmä hau leikki” Kaikki lapset eivät vastanneet yhtä innokkaasti kuin toiset. Voi olla, että jotkut lapset eivät osanneet vastata kaikkiin kysymyksiin, tai jotkut lapset vierastivat minua vielä jonkin verran minkä syystä eivät uskaltaneet vastata.

7.4 Osallistava menetelmä; kuvadiaesitys ja hymynaamoilla äänestäminen

Aluksi suunnitelmana oli käyttää keskustelun apuna joko ajatuskarttaa tai isoa paperia, johon pyydetään lapsia kirjoittamaan tai piirtämään mitä he tykkäävät leikkiä ja mistä he pitävät, sekä mikä olisi kivaa mitä päiväkodissa voisi olla. Suunnitelmana oli työmenetelmänä käyttää Piirrä ja kerro menetelmää, tai hyödyntää kuvia erilaisista leikkiympäristöistä, joista lapset saavat kertoa ajatuksensa hymynaamoin. Kolmas menetelmä vaihtoehto oli lapsille tarkoitettu digitaalinen sovellus tai peli, jota voi käyttää apuna, kun kysytään lapsilta mitä mieltä he ovat erilaisista leikkiympäristöistä. Toiminta toteutui kuitenkin niin, että käytin haastattelun ja havainnoinnin lisäksi kuvadiaesitystä asioista mistä lapset pitävät. Täten media pääsi mukaan oppinäytetyöhön. Teknologia antaa lapsille yhä enemmän uusia työvälineitä oppimiseen ja vuorovaikutukseen. Visuaalinen teknologia, kuten animaatiot ja kuvaesitykset sopivat todella hyvin oppimisen tueksi päiväkodin toimintoihin. Visuaalisen teknologian käyttäminen näyttää olevan hyödyllistä myös erityisesti niiden lasten kanssa, joilla on oppimisvaikeuksia tai muita erityistarpeita. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 94-95.)

Kesäkuussa lapsille toteutettiin kuvaesitys, johon oli kerätty kuvia erilaisista lasten tykkäämistä asioista. Asiat pohjautuivat havainnointiin ja haastatteluun. Kuvaesitys toteutettiin Powerpoint sovelluksella. Asiat, jotka kuvaesitykseen sisällytettiin, olivat kuvat: ambulanssista, legoista, Barbieista, autoista, kukista, tynnyistä (rentoutuspesä), Frozenista, lääkäristä, linnasta, paloautosta, eläimistä, maatilasta, kiipeilytelineestä, poliisiautosta ja rannasta. Yhteensä niitä

oli esityksessä viisitoista kuvaa. Alempana on kuvat (Kuvat 1 & 2) asioista, jotka olivat kuvadiaesityksessä. 15 kuvaa oli hyvä määrä, sillä jos niitä olisi ollut enemmän olisi lasten keskittyminen voinut herpaantua. Mitä vähemmän kuvia eri asioista oli, niin sitä helpommaksi ja yksinkertaisemmaksi se teki päätöksen siitä minkä tuotoksen lasten kanssa toteutettaisiin. Kuvat otettiin Googlen kuvahaku palvelusta ja kuvien oikeudet olivat Creative Commons -käyttöluvat, jotka oikeuttivat kuvien tallentamisen omaa käyttöä varten. Kuvaesitykseen valikoitui sellaiset kuvat, jotka olivat selkeät ja helposti lasten ymmärrettävissä.

Lapset ovat sosiaalisia toimijoita, jotka voivat aktiivisesti osallistua itseään ja lapsuutta vaikuttaviin asioihin. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi, ilmaista mielipiteensä, sekä antaa ja saada tietoa. Lapselta saatua tietoa tulee käyttää lapsen elämään vaikuttavissa päätöksissä. (Hyvärinen & Pösö 2018, johdanto.) Lasten palautteen antaminen eri asioista oli mukana kuvaesityksessä. Palautteen antoa varten tehtiin kolme eri hymynaamaa: iloinen, surullinen ja neutraali/ei tiedä. Palautteen annossa hymynaamat olivat lapsille entuudestaan tuttuja päiväkodin toiminnassa, joten järkevää oli sisällyttää kuvaesitykseen hymynaamat. Mielipiteiden kysyminen hymynaamoja apuna käyttäen toimi osallistavana sekä hauskana tapana kysyä lapsilta mielipiteitä asioista. Lapsen tulee ymmärtää, mistä mielipidettä kysytään ennen kuin mielipide on mahdollista esittää. Mielipiteen noudatettavasta menettelystä tai selvittämisen tavasta ei ole tarkemmin säädetty, vaan ensisijaisesti sitä ohjaavat lapsen kehitystaso ja ikä. Lapsen tulee olla aina tietoinen siitä, mihin hänen mielipiteitään käytetään. Jotta lapsi voi muodostaa mielipiteensä asiassa, hän tarvitsee tarpeeksi tietoa siitä, mitä vaihtoehtoja hänellä on saatavilla. (Hyvärinen & Pösö 2018, mielipidettä kartoittava haastatteluorientaatio & lapsen mielipiteen selvittäminen). Hymynaamat sisälsivät myös leikkilisiä elementtejä, joita on hyvä käyttää etenkin pienten lasten kanssa.

Kuvadiaesityksen näyttäminen lapsille toteutettiin nukkumishuoneessa, johon kutsuttiin yksi lapsi kerralla. Yksi lapsi kutsuttiin toimintaan kerralla, sillä jos kaksi lasta olisi yhtä aikaa mukana voisi toisen lapsen mielipide vaikuttaa myös toiseen lapseen. Tärkeää oli, että jokainen lapsi pääsi itse vaikuttamaan omalla mielipiteellään ja äänestämään miten itse haluaa. Lapsia oli päiväkodissa yhteensä kahdeksan paikalla kyseisenä päivänä.

Jokainen lapsi kutsuttiin nukkumishuoneeseen vuorotellen. Toiminnan aluksi lasta pyydettiin istumaan minua vastapäätä. Jokaiselle lapselle kerrottiin alkuun selkeästi mitä olen tehnyt kyseisen viikon aikana päiväkodissa ja miksi. Sitten selitettiin kuvaesitys ja sen idea sekä mikä oli lapsen tehtävä toiminnassa. Lisäksi kerrottiin mitä elokuussa tapahtuu eli itse tuotosten tekemisestä. Tuotoksista kerrottiin siten, että lapset ymmärtäisivät sen hyvin. Tarkennettiin, että päiväkotiin tehdään yhdessä uusi leikkiväline, joka voi olla lasten leikeissä mukana. Lapselle näytettiin hymynaamat ja kerrottiin mitä jokainen tarkoittaa. Hymynaamat laitettiin esittelyn jälkeen lapsen eteen helposti saataville.

Tehtävänannon kertomisen jälkeen lapselta kysyttiin, onko hän ymmärtänyt mitä hänen pitää tehdä. Sitten lapselle näytettiin yhtä kuvaa kerrallaan tietokoneelta. Jokaisen kuvan kohdalla lapselta kysyttiin mitä kuvassa näkyy. Suurimmalle osalle vastaaminen hymynaamoilla tuntui helpolta ja vastaus tuli nopeasti. Muutamalle lapselle vastaaminen tuotti hankaluuksia. Eräs lapsi oli aluksi vain hiljaa ja häntä oli vaikea saada vastaamaan hymynaamoilla.

Mielipiteet vaihtelivat asioissa. Varsinkin eroavaisuuksia oli tyttöjen ja poikien vastauksissa. Muutamasta asiasta oltiin kuitenkin samaa mieltä. Ambulanssi sai jokaiselta lapselta iloisen hymynaaman, eli siitä pidettiin. Legot saivat viisi iloista hymynaamaa ja kolme neutraalia hymynaamaa tai ei tiedä mitä vastata. Barbiet saivat neljä iloista hymynaamaa, yhden neutraalin hymynaaman tai ei tiedä mitä vastata ja kolme surullista hymynaamaa. Autot saivat kahdeksan iloista hymynaamaa eli jokaiselta lapselta iloisen hymynaaman. Kukat saivat neljä iloista hymynaamaa ja neljä surullista hymynaamaa. Tyynyt saivat viisi iloista hymynaamaa ja kolme surullista hymynaamaa. Frozen sai kuusi iloista hymynaamaa ja kaksi surullista hymynaamaa. Poliisi sai viisi iloista hymynaamaa, yhden neutraalin hymynaaman tai ei tiedä mitä vastata ja kaksi surullista hymynaamaa.

Sairaala sai kaksi iloista hymynaamaa ja loput kuusi surullista hymynaamaa. Linna sai neljä iloista hymynaamaa, yhden neutraalin tai ei tiedä mitä vastata ja kolme surullista hymynaamaa. Palo-auto sai seitsemän iloista hymynaamaa ja yhden neutraalin hymynaaman tai ei tiedä mitä vastata. Eläimet saivat kolme iloista hymynaamaa, kaksi neutraalia hymynaamaa tai ei tiedä mitä vastata ja kolme surullista hymynaamaa. Maatila sai kuusi iloista hymynaamaa ja kaksi surullista hymynaamaa. Kiipeilyteline sai seitsemän iloista hymynaamaa ja yhden neutraalin hymynaaman tai ei tiedä mitä vastata. Viimeinen kuva rannasta sai jokaiselta lapselta iloisen hymynaaman eli kahdeksan hymynaamaa.

Ambulanssi, autot ja ranta saivat kahdeksan iloista hymynaamaa, eli jokainen lapsi piti näistä. Palo-auto ja kiipeilyteline saivat molemmat seitsemän iloista hymynaamaa ja yhden neutraalin hymynaaman. Sairaala oli vähiten pidetty, sillä se sai kuusi surullista hymynaamaa. Surullisia hymynaamoja saivat jonkin verran myös kukat, Barbiet, tyynyt, linna ja eläimet.

Kuva 1: Kuvat Powerpoint kuvadiaesityksestä, (mukailen Googlen kuvahaku)

Kuva 2: Kuvat Powerpoint kuvadiaesityksestä, (mukailen Googlen kuvahaku)

Opinnäytetyön prosessin aikana olin tiiviisti yhteydessä yhteistyökumppaniin, jotta pystyin keskustella opinnäytetyöstä ja ajatuksista siihen liittyen. Osallistavan kehittämismenetelmän käyttö opinnäytetyössä mahdollisti yhteistyökumppanin sekä yhteistyökumppanin asiakkaiden

eli päiväkotit Hulivilin lasten osallistumisen opinnäytetyöhön. Menetelmän avulla varmistettiin, että yhteistyökumppanin tarve tulee huomioituksi.

Toteutusta on tärkeä miettiä kriittisesti. Ymmärsivätkö lapset varmasti, että jokin asia kuvaesityksestä tulee leikin muodossa päiväkotiin ja se toteutetaan yhdessä. Pyrin kuitenkin kertomaan jokaiselle lapselle tarkasti, miksi näin tehdään ja mitä kesän jälkeen tapahtuu. Merkittävää on miettiä sitä, olivatko kuvat Powerpoint esityksessä tarpeeksi totuudenmukaisia. Creative Commons- käyttöluvat asettivat haasteita löytää hyviä ja täsmällisiä kuvia eri asioista, sillä kuvatarjonta oli niukkaa. Pyrin kuitenkin valitsemaan tarpeeksi tarkat ja havainnollistavat kuvat eri asioista Powerpoint esitykseen. Jälkeenpäin mietittynä kuva eläimistä olisi voinut olla toisenlainen, sillä esityksen kuvassa oli kollaasi eri eläimistä. Kollaasissa ei ollut perinteisiä Suomen luonnon eläimiä, vaan eksoottisimpia eläimiä, kuten mereneläimiä ja villieläimiä. Kyseinen kollaasi saattoi vaikuttaa tuloksiin siten, että tuloksissa oli enemmän ”en pidä” vastauksia kuin ”pidän” vastauksia. Jos kuva eläimistä olisi ollut selkeämpi ja siinä olisi ollut Suomen luonnon eläimiä voisi tulokset olla erilaiset.

On hyvä ottaa huomioon se, että kaikki päiväkodin lapset eivät jatka enää syksyllä päiväkotit Hulivilissä, koska he menevät eskariin. Päiväkotiin tulee syksyllä muutama uusi lapsi. Tämän johdosta tuloksia täytyy yleistää.

7.5 Autoteema

Elokuun alussa päiväkotit Hulivili aukesi kesälomilta. Koska ambulanssi-, autot- ja ranta teema olivat saaneet jokaiselta lapselta iloisen hymynaaman, jokin niistä valikoituisi tuotoksen aiheeksi. Mietin, että ranta teema voisi olla sukupuolineutraali ja siitä varmasti uudetkin lapset tykkäisivät. Autot- teemaa ajattelin myös, sillä se voisi olla varma valinta, josta lapset ainakin pitävät. Ambulanssi teema tuntui siltä, että se saattaisi jakaa mielipiteitä ja se voisi jäädä liian suppeaksi teemaksi. Keskustelin yhteistyökumppanin kanssa sopivan teeman valinnasta. Hän kertoi, että autot teema voisi olla todella hyvä. Uudet lapset tykkäävät leikkiä autoilla ja päiväkodissa on paljon pienempiä lapsia kuin isompia. Suurin osa lapsista päiväkodissa oli sillä hetkellä 2-3- vuotiaita.

Elokuun alussa kävin päiväkodilla, jossa tutustuin uusiin lapsiin, jotka olivat aloittaneet päiväkodissa. Kerroin autoteemasta yhteistyökumppanille ja näytin havainnollistavia kuvia Pinterestistä. Suunniteltiin, että tuotoksiin käytettäisiin pahvilaatikkoja, pahveja, wc ja talouspaperihylsyjä, sekä eri väristä paperia. Lisäksi tuotosten tekoon tarvittiin maalia, pensseleitä, tusseja, saksia sekä niittimen. Pahvilaatikoista ja pahveista muodostuisi parkkihalli ja autopesula. Pahvinpaloista tulisi autorampeja. Autotie tulisi yhdestä pahvista. Lapset vaikuttivat osittain päätökseen mistä mikäkin tuli, esimerkiksi tuotosten maalauksessa lapset ilmoittivat ideoita mitä pahveista voisi tulla. Minä tein lopulta päätökset huomioiden lasten ajatukset. Ideana oli siis, että tuotoksista tulisi yksi iso tuotosten kokonaisuus, jonka teema on

autot. Tuotosten tavoite oli tukea lasten leikkiä ja mahdollistaa sitä uudella tavalla. Sovin yhteistyökumppanin kanssa, että he toisivat seuraavalla kerralla mukanaan puuttuvat materiaalit, kuten pahvilaatikot, pahvit ja hylsy.

7.6 Tuotosten tekeminen

Hieman myöhemmin elokuussa aloitettiin toden teolla tuotosten toteutus Hulivilissä. Oli kiva, että Hulivilin työntekijät olivat tuoneet paljon tarvittavaa materiaalia. Lapset pääsivät maalaamaan eri väreillä pahveja sekä pahvilaatikoita. Lapset pääsivät orientoitumaan autoteemaan tulevaa työskentelyä varten. Lapsia innostettiin etukäteen jo leikin aikana ja sitten pyysin muutamaa lasta kerralla mukaan eri huoneeseen. Pienryhmissä toimiminen on osallisuuden näkökulmasta perustelua siten, että pienemmässä ryhmässä jokainen lapsi tulee huomioitua yksilöllisesti ja lasten vertaistoiminta lisääntyy (Kangas ym. 2021, 95). Kerroin lapsille ennen toimintaa mistä oli kyse ja miksi he maalaavat pahveja ja pahvilaatikoita. Innostin lapsia kertomalla mitä kaikkea pahviin voi maalata ja kuinka hienoja niistä tulee. Kerroin, että ne pääsevät lopulta lasten leikkeihin. Kaikki lapset tuntuivat innostuvat maalauksesta heti. Askartelin omatoimisesti lasten maalaamista pahveista autojen parkkihallia. Käytin hyväkseni ajat sen tekoon silloin, kun lapset olivat ulkona tai lepohetkellä.

Seuraavana päivänä aamupäivän aikana tehtiin muutaman lapsen kanssa autoja hylsyistä. Huomioin autojen teossa lasten ikätasot ja muokkasin ohjetta pienempien lasten kohdalla. Aluksi kukin lapsi sai valita minkä värisen paperin eli auton haluaisi. Osallisuus on lapselle valintojen tekoa ja päätöksiin osallistumista. Lapsi saa mahdollisuuksia näiden opetteluun omien kiinnostuksensa, taitojensa ja ikänsä mukaisesti. (Kangas ym. 2021, 78.) Muutama lapsi sai harjoitella leikkaamista harjoitussaksilla, kun tein ääriiviivat paperiin. Pienimmille lapsille leikkasin itse paperin valmiiksi. Tämän jälkeen lapset saivat valita auton renkaiden värin ei värisistä papereista. Musta väri toimi toisena värinä kaikille. Piirsin ympyröiden ääriiviivat papereihin ja isommat lapset harjoittelivat ympyröiden leikkaamista paperista irti.

Iltapäivällä minä askartelin omatoimisesti parkkihallin (Kuva 3) loppuun. Parkkihallista tuli mielestäni omaperäinen ja lasten leikkiä edistävä, esimerkiksi pienillä leluautoilla- ja lasten itse tekemillä autoilla ajeluun. Aloitin myös tekemään autopesua pahvilaatikosta. Yhdestä isosta pahvista tein myös autotien (Kuva 4), jota pitkin autot voivat ajaa. Lapset pystyivät halutessaan koristelemaan myöhemmin autotien piirtämällä siihen esimerkiksi liikennemerkkejä. Seuraavana päivänä lasten kanssa jatkettiin autojen tekoa loppuun. Iltapäivällä tein autopesulan (Kuva 5) loppuun. Suunnitelmana oli olla vielä Päiväkoti Hulivilissä muutaman päivän ajan, mutta se ei kuitenkaan toteutunut, sillä tulin kipeäksi. Marraskuussa pääsin takaisin Päiväkoti Huliviliin tekemään tuotokset loppuun sekä tekemään itsenäistä loppuarviointia.

Kuva 3: Parkkihalli

Kuva 4: Autotie

Kuva 5: Autopesula

7.7 Yhteistyökumppanilta saatu välipalautte

Pyysin elokuun puolessa välissä yhteistyökumppanilta palautetta kehittämistyöstäni sekä tuotoksestani. Arviointi oli tässä kohtaa vapaata, sillä kehittämistyön lopuksi kysyin palautetta ja arviointia arviointilomakkeella. Yhteistyökumppanilta kysyttiin sähköisesti sitä mikä on ollut heidän mielestään tähän mennessä onnistunutta koskien opinnäytetyötä sekä toimintaani, ja mikä ei välttämättä niin onnistunutta. Kysyin myös mitkä ovat olleet tähän mennessä minun toimintani ja työskentelyni vahvuuksiani, sekä mitkä asiat vaativat vielä kehittämistä.

Sain myönteistä palautetta siitä, että olin huomionnut osallisuuden hienosti, kun keräsin lapsilta tietoa mielenkiinnon kohteista. Tämä oli mukava kuulla, sillä lasten osallisuuden huomiointi ja sen toteuttaminen olivat kehittämistyöni tavoitteita. Yhteistyökumppani laitto palautteeseen siitä, että minulla on lasta kunnioittava asenne tiedonkeruussa ja tuotoksen valmistusvaiheessa. Tämä oli kiva lukea, sillä lapsia kunnioittava asenne on tärkeä heidän kanssaan toimiessaan.

Minulla ja yhteistyökumppanilla oli alkuun ehkä hieman eri käsitykset kehittämistyöstä. Yhteistyökumppani laitto huomiota siitä, että tuotosten valmistusvaiheen tarkempi ennakkosuunnitelma olisi varmistanut osallisuuden ja tavoitteiden toteutumisen paremmin. Ennakkosuunnitelman tein kehittämistyölleni, mutta aikaisemmin tehty tarkempi ennakkosuunnitelma olisi ollut tuotoksen teon kannalta parempi. Yhteistyökumppani laittoivat palautteeseen siitä, että mielenkiintoista olisi lukea omaa arvioitani siitä, miten valmistetut

tuotokset vastaavat omiin tavoitteisiini. Tässä vaiheessa en ollut vielä kirjannut ylös tätä, mutta lopulliseen työhön nämä asiat kirjaan. Yhteistyökumppani antoivat kehuja siitä, että huomioin asiakkaan lämmöllä ja täten saan heidät myös innostumaan asioista.

7.8 Autoteeman laajentaminen roolileikkiin

Toteutin opinnäytetyön toteutusvaiheen loppuun, sekä loppuarvioinnin marraskuun ensimmäisen viikon aikana. Tämän viikon tarkoituksena oli tehdä loppuun tuotokset yhdessä lasten kanssa ja tärkeää oli jättää aikaa loppuarvioinnille. Muutama päivä viikossa varattiin kehittämistyön loppuarvioinnille. Arviointi kohdistui siihen, miten tuotokset tulivat osaksi päiväkotiarkea, leikkivätkö lapset tuotoksilla ja oliko tuotoksilla millainen vaikutus lasten leikkeihin. Sekä arvioitiin sitä, toivatko aikuiset tuotoksia lasten leikkiin ja kannustivatko työntekijät lapsia leikkimään tuotoksilla. Arviointi kohdistui myös siihen, missä tuotoksia säilytettiin ja olivatko ne lasten saatavilla.

Laitoin sähköpostitse kyselyä yhteistyökumppanille mitä he vielä toivoivat kehittämistyöltä, sekä laitoin heille alustavan suunnitelman viikolle. Heiltä nousi idea, että autoteemaa laajennettaisiin vielä enemmän roolileikkiin ja siitä tulisi näin entistä monipuolisempi. Roolileikkiä tapahtuu jo 3-4-vuotiailla ja yhä enemmän, kun ikää tulee lisää. Roolileikillä on iso merkitys lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Roolileikki rikastuttaa lapsen elämää ja asettaa lapsen johonkin ulkopuoliseen rooliin. Lapsi oppii muun muassa roolileikin avulla viestintä-, empatia-, sosiaalisia- sekä vuorovaikutus taitoja.

Erään Helsingin yliopiston Orientaatioprojektin tutkimukseen osallistui 892 lasta, joista 54 oli tutkimuksen aikana perhepäivähoidossa. Tutkimuksiin osallistui 47 päiväkotia ja 11 perhepäivähoitajaa. Tutkimuksessa tarkasteltiin päivähoidon arkea ja sen muotoutumiseen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa tarkasteltiin roolileikkiä sekä sitä paljon sitä päivähoidossa ilmaantui. Havainnoijien tulkintojen mukaan päiväkodeissa roolileikkiä oli keskimäärin 8,7 prosenttia mikä vastaa 21 minuuttia päivässä. Perhepäivähoidossa roolileikin osuus oli 20 prosenttia, mikä on jopa 48 minuuttia päivässä. Päiväkodeissa sisällä tapahtuvasta vapaasta leikistä lapset leikkivät roolileikkiä keskimäärin 25 prosenttia ajastaan, ja perhepäivähoidossa peräti 40 prosenttia. Tutkimuksen perusteella roolileikkiin kuluu lapsilla paljon aikaa päivähoidossa ja sillä on iso rooli lapsen leikissä. (Kivistö & Reunamo 2014, 49-50.)

Toinen työntekijä lähetti kuvan havainnollistamiseksi paloasema pisteestä. Suunnitelmana oli, että leikkitalaan tehtäisiin jonkinlainen leikkipiste, kuten paloasemaleikkipiste. Leikkitalan pisteen rakentaminen tapahtuisi yhdessä lasten kanssa. Rakentaminen tapahtuisi leikin kautta ja minä tukisin leikkiä. Alkuun keskustelimme yhteistyökumppanin kanssa kehittämistyöstä sekä sen viikon suunnitelmasta. Suunnitelmaksi tuli toteuttaa paloasema leikkipiste yhteen huoneeseen lasten kanssa. Paloasema valikoitui leikkipisteeksi, koska se keräsi

kuvadiaesityksestä iloisia hymynaamoja lapsilta eli siitä pidettiin ja se pohjautui myös hyvin autoteemaan.

Aamupalan jälkeen oli aamupiiri, josta mukaani otin neljä 4-5- vuotiasta lasta. Ennen leikkipisteen suunnittelua luin lapsille autokirjaa sekä keskustelimme yhdessä siitä mitä varusteita ja välineitä paloasemassa on. Lauloimme myös autolaululeikin. Näin pohjasin ja syvensin leikkipisteen ideaa jo alkuun lapsille. Toimintojen jälkeen ehdotin lapsille, että ideoisimme ja rakentaisimme paloasemapisteen heidän päiväkotiansa. Varhaiskasvatuksessa jo pienet lapset voidaan ottaa mukaan ympäristön suunnitteluun: he voivat ideoida, piirtää, rakentaa ja luoda erilaisia esimerkkejä lapsilähtöisistä ympäristöistä (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 46). Kyselin lapsilta mitä paloasemapisteellä voisi olla ja ideoita tuli paljon. Kaikki lapset olivat alkuun innokkaita, mutta kahdella lapsella loppui kuitenkin mielenkiinto. Kuitenkin toinen lapsi ketä ei kiinnostanut alkuun suunnitella pistettä, osallistui suunnitteluun ja toimintaan mukaan myöhemmin iltapäivällä.

Lapset saivat halutessaan myös lähteä pois leikkipisteen suunnittelusta. Osallisuus pitää sisällään mahdollisuuden vetäytyä tilanteista. Siihen lapsi tarvitsee rohkeutta, mutta myös lupaa ja sallimista. Lapsi voi valita yksin leikkimisen tai rauhoittuminen siinä missä vuorovaikutukseen kiinnittymisen. Tästä huolimatta lapsi tuntee olevansa ryhmän jäsen ja kokee osallisuutta. Kuitenkin, jos lapsi vetäytyy liiaksi vuorovaikutuksesta, hän voi tarvita henkilöstön tukea liittyäkseen ryhmään uudestaan. (Kangas ym. 2021, 79.)

Päähöjousvastuu oli minulla leikkipisteen suunnittelussa, jotta toiminta säilyisi selkeänä eikä hajoaiksi käsiin. Kasvattajalla on vastuu pedagogista ratkaisusta, jotta tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Silloin, kun lähtökohtana on lasten osallisuuden edistäminen, se muodostaa jo alun perin mahdollisuuden erilaisiin toteutuksiin. (Fonsen ym. 2018, 43.) Ensiksi suunniteltiin, missä kohdassa huonetta paloasemapiste voisi olla. Paloasemapiste tuli ikkunan eteen, sillä siinä oli sopiva tila ja paikka sille. Lasten kanssa mietittiin yhdessä mitä työkaluja paloasemalla voisi olla ja mihin ne voitaisiin asettaa. Työkalut sekä muut paloasemapisteen varusteet sijoitettiin siten, että ne olivat helposti lasten saatavilla. Lasten kanssa järjesteltiin koreihin työkalut.

Päiväkodilta löytyi työkalujen lisäksi omasta takaa myös leikkivesiletku ja roolivaatteita, jotka asetettiin myös paloasemapisteeseen. Pistestä yritettiin tehdä mahdollisimman houkutteleva ja leikkiin innostava. Tärkeää oli se, että lapsilla oli mukavaa toteutuksen aikana. Seuraavaksi piirsin kartonkiin paloaseman talon, jonka lapset saivat maalata. Kun työ oli kuivunut, se asetettiin seinälle. Muutaman lapsen toive oli, että paloasemapisteessä olisi televisio sekä kaukoputki. Ylimääräisestä pahvin palasta tuli kaukoputki. Televisio tehtiin kartongista ja siihen liimattiin musta kartonki. Televisio asetettiin seinälle paloasematalo julisteen viereen.

Viime kerralta jääneet ylimääräiset pahvit oli onneksi säilytetty. Ensimmäisen päivän aikana suunnittelin paloautoa pahvista. Muotoilin pahviin tarvittavan reiän ja oven. Neljä lasta pääsi

maalaamaan pahviautoa. Ennen toimintaa lapsille luettiin kaksi lyhyttä autokirjaa sekä leikittiin autolaululeikkiä. Toiminnassa kaikki lapset innostuivat paloauton maalauksesta ja olisivat jo halunneet mennä sisään autoon. Ohjeistin heille, että maalin on hyvä kuivua ennen ja huomenna paloautoon voisi jo mennä.

Kolmantena päivänä lapset pääsivät kokeilemaan maalattua paloautoa. Monet lapset tykkäsivät käydä paloauton sisällä. Aamupäivä leikittiin lasten kanssa paloasemapisteellä (Kuva 6) ja leikki oli hyvin pitkäkestoista. Lapset pitivät rooliasuista ja niiden käyttöä piti välillä vuorotella. Erityisesti ”vesiletkulla tulipalojen sammuttaminen” oli lasten mielestä hauskaa. ”Tulipaloja” eli paperisia tulilieskoja painettiin kiinni moneen paikkaan ja sitten hälytettiin sireenillä palomiehet paikalle. Lääkärileikki pääsi myös osakseen paloasemaleikissä, sillä välillä lapset ”pelastivat toisiaan tulipaloista” ja tämän jälkeen lääkäri, joka oli vuorotellen yksi lapsista, kutsuttiin paikalle, joka tutki potilaat ja antoi hoitoa. Minä olin tukemassa ja edistämässä lasten leikkiä siten, että innostin lapsia leikkimään sekä osallistuin mukaan leikkiin. Huomasin, että läsnäolonni edisti lasten leikkiä. Kaikkia lapsia kiinnosti paloasemapisteellä leikkiminen. Jotkut viihtyivät leikissä pidemmän aikaa, kun taas jotkut kävivät katsomassa muiden leikkiä sekä kokeilivat käydä paloauton sisällä. Yksi lapsi huomasi, että kypäriä ei ollut paloasemapisteellä. Ehdotin lapselle, että tehtäisiinkö ylimääräisistä pahveista kypäriä ja hän innostui ideasta. Liimasin teipillä pahvin yhteen ja lapsi liimasi paperin pahviin. Myöhemmin leikkasin reiät pahviin ja laitoin nauhat niihin.

Toiseksi viimeisenä päivänä otettiin kaksi lapsiryhmää leikkimään paloasemapisteelle. Ensiksi oli kolmen 5-vuotiaiden vuoro leikkiä. He innostuivat leikkimään paloasemapisteellä ja pitivät roolileikistä, jossa he saivat olla palomiehiä. Välillä yksi lapsista oli loukkaantunut henkilö, jota lääkärin piti hoitaa. Lapset leikkivät välillä myös poliiseja. Lasten leikkiä havainnoitiin myös. Arviointiin käytettiin havainnointia sekä lapsilta kysyttiin kysymyksiä leikin lomassa. Tunnin päästä oli leikkijöiden vaihto ja paloasemaleikkiä tulivat leikkimään kolme 3-4-vuotiasta. 3-4-vuotiaat rupesivat heti sammuttamaan paloletkulla liekkejä. Pahvileikkejä laitettiin eri paikkoihin ja lapset ajoivat pahviautolla sammuttamaan liekit. Vaikka 3-4-vuotiaat innostuivat paloasemaleikistä, heitä sai motivoida enemmän leikkiin, kuin 5-vuotiaita. Jatkuvuus oli roolileikin kannalta tärkeä, sillä roolileikin osuus kasvoi jatkuvuuden myötä. Vanhempien lasten mielenkiinnon säilymiseksi roolileikki oli kehittyneempää ja moniulotteisempaa, kuin nuoremmilla lapsilla.

Lapsilta kysyttiin leikin aikana muutamia kysymyksiä. Heiltä kysyttiin muun muassa sitä mitä he tykkäävät paloasemaleikistä. 5-vuotiaat vastasivat: ”tosi kiva” ”niin kiva”. 3-4-vuotiaat vastasivat, että ”on kiva”, ”tykkään tästä”. Kysyin tarkentavan kysymyksen, ”Mikä on kivointa?”. Siihen tuli vastauksia; ”Sammuttaa tulipaloja” ”Palomiehen kypäriä” ja ”Paloauto”. Kysyin myös mitä he toivoisivat vielä, mitä päiväkodissa olisi. Lapset toivoivat lääkäriasema- ja

poliisiasema pistettä. Leikkiympäristön kehittämisen jatkoa ajatellen Päiväkoti Hulivilissä työntekijät ja lapset voisivat suunnitella ja toteuttaa lääkäri- ja poliisiasema leikkipisteet.

Viikon viimeisenä päivänä jatkettiin arviointia ja havainnointia, siitä miten paloasemaleikkipistettä käytetään. Kun tulin päiväkoti Huliviliin, huomasin ilokseni, että kaksi 3-4-vuotiasta lasta leikkivät paloasemaleikkipisteessä. Yhteistyökumppani kertoi, että lapset olivat itse halunneet mennä leikkimään paloasemaleikkipisteeseen ja he olivat leikkineet siellä jo yli puoli tuntia. Päivän aikana kaksi 2-vuotiasta lasta pääsivät myös tutustumaan paloasemaleikkipisteeseen eri ajankohtina. Lapset olivat sylissäni ja tutustuimme yhdessä leikkipisteeseen ja tutkimme mitä sieltä löytyy. Lapsille sanoitettiin paloasemapisteen tavaroita ja asioita. Laitoin tulipahveja eri paikkoihin huonetta ja kannustin lapsia sammuttamaan paloletkulla tulipaloja. Toinen lapsi otti paloletkun käteen ja äänteli veden ääntä, kun sammutti tulipaloja. Kyseisen lapsen kanssa tutkittiin paloaseman työkaluja. 2-vuotiailta lapsilta roolileikki ei ole vielä sisäistettyä vaan se tulee enemmän osaksi elämää 3-4-ikävuoden aikana, siksi enimmäkseen lapset tutkivat leikkipistettä.

Kuva 6: Paloasemaleikkipiste

8 Arviointi

Kehittämistyön prosessissa läsnä oli tutkiva ote. Kehittämistyössä opitaan suunnitelmallisuutta, järjestelmällisyyttä, itsenäistä ajattelua ja kriittisyyttä. Vaikka kehittämistyötä tehdään yhdessä muiden kanssa, siinä korostuu usein myös itsenäisyys. Kun kehittämistyö on oppimisen lähtökohta, voidaan puhua kehittämispohjaisesta oppimisesta. Kehittämispohjaisen oppimisen lähtökohta on aito työelämän kehittämishanke. Sen tavoitteena voi olla esimerkiksi tuottaa

uusien palveluja, tuotteita, toimintamalleja tai työkaluttuuria. Lähtökohdaksi oli ennen kaikkea yhteistyökumppanin tarve opinnäytetyölle. (Moilanen ym. 2018, 15.)

Tiettyjä haasteita oli mihin yhteistyökumppani halusi ratkaisuja ja kehitysehdotuksia. Haasteina olivat päiväkodin pienet tilat, joihin haluttiin jotain uutta ja monipuolista. Leikkeihin haluttiin myös vaihtelevuutta leikkiympäristön kehittämisellä.

Loppuarvioinnin tarkoitus oli näyttää, miten kehittämistyössä onnistuttiin. Arviointi on suunnitelmallista tiedonkeruuta sekä kerätyn tiedon analysointia. Saatujen tulosten pohjalta voidaan määritettyihin kriteereihin vertailemalla arvioida kehittämistoimien vaikutuksia ja kehittämisen etenemistä. Arvioinnissa tarkastellaan esimerkiksi kehittämistyön suunnittelua, tavoitteiden selkeyttä ja niiden saavuttamista, kehittämisessä käytettyjä menetelmiä, vuorovaikutusta ja sitoutumista sekä toiminnan johdonmukaisuutta. (Moilanen ym. 2018, 47.)

Yhteistyökumppani kertoi sähköpostissa, että tuotoksia oli käytetty lähtöni jälkeen. Valitettavasti parkkihalli oli mennyt rikki, sillä se oli ollut niin kovassa käytössä. Autopesulaa oli käytetty leikissä. Lähetin yhteistyökumppanille sähköpostitse loppuarviointilomakkeen. Loppuarviointilomakkeessa oli seitsemän eri kysymystä, joita piti arvioida asteikolla 1-5. 1= täysin eri mieltä. 5= täysin samaa mieltä. Yhteistyökumppanilla oli puolitoista viikkoa aikaa vastata arviointilomakkeeseen. Yhteistyökumppani halusi kokeilla itse viikon ajan myös kaikkia tuotoksia mukaan lukien myös paloasemaleikkipistettä, ennen kuin täyttivät loppuarviointilomakkeen. Seuraavaksi kerrotaan arviointilomakkeen tuloksista.

Arviointilomakkeen kysymykset pohjasin minun tavoitteisiini sekä asioihin, joista oli tärkeä saada arviointia. Ensimmäinen arvioinnin kysymys oli ”vastasiko kehittämistyö tarpeita ja toiveita?” Molemmat työntekijät vastasivat asteikon 3. He perustelivat vastausta sillä, että osaltaan kehittämistyö vastasi tarpeita ja toiveita. Päiväkodissa viimeisellä toteutusviikolla tehty tuotos eli paloasemaleikkipiste oli eniten sitä mitä yhteistyökumppani halusi kehittämistyöltä. Ymmärrän tämän, sillä se vastasi eniten yhteistyökumppanin tarpeita ja alkuperäisiä toiveita leikkiympäristön rikastuttamisesta ja lasten osallisuuden tukemisesta. Ennen paloasemaleikkipistettä tehdyt parkkihalli, autot ja autopesula jäivät hieman suppeammaksi leikkiympäristön rikastuttamisen kannalta.

Toinen kysymys kuului: ”Oliko yhteistyö opiskelijan ja teidän välillänne hyvä?” Molemmat työntekijät vastasivat kysymykseen numeron 5, eli täysin samaa mieltä ja perustelivat vastausta sillä, että yhteistyö oli avointa ja minun vahvuutenani oli vuorovaikutus heidän kanssaan. Sekä osoitin kiinnostusta kuunnellen toisten mielipiteitä ja muutin toimintaa tarvittaessa suunnitelman mukaan. Olin iloinen, että molemmat työntekijät vastasivat tähän numeron 5. Minusta yhteistyö sujui myös yhteistyökumppanin kanssa hyvin ja se oli avointa ja jokaista kuunneltiin. Pidimme yhteyttä pääsääntöisesti sähköpostin välityksellä, mutta myös puhelimitse sekä tekstiviestien välityksellä. Vastaaminen oli nopeaa puolin ja toisin.

Kolmas kysymys oli: ”Koittako, että lasten osallisuuden huomiointi toteutui?” Tähän molemmat työntekijät olivat vastanneet asteikon 4 ja perustelleet sitä siten, että kaikki lapset pääsivät osallistumaan toimintaan sekä minä kuuntelin ja dokumentoin lasten ideoita ja toimin niiden pohjalta. Toinen työntekijä oli kirjannut, että ryhmässä kaikkien lasten huomioiminen ja toimintaan mukaan ottaminen vaatisi vielä harjoittelua. Pysin huomioimaan jokaisen lapsen osallistumisen toimintaan mukaan, sekä kuuntelin ja dokumentoin tarkasti lasten ideoita ja käytin niitä pohjana työskentelylle. Kehityskohteena on huomioida jokainen lapsi sekä ottaa paremmin toimintaan mukaan ryhmässä.

”Olivatko opiskelijan ohjaustaidot mielestänne selkeät?”, kuului neljäs kysymys. Molemmat työntekijät olivat vastanneet siihen asteikon 3. Toinen työntekijä oli maininnut, että minun vahvuutenani oli rauhallinen työskentelyote, sekä lasta kunnioittava ja kuunteleva läsnäolo. Hän oli myös kirjannut kehittämiskohteeksi toiminnan suunnitelmallisuuden panostamisen ja tarkkaavaisuuden keskittämisen kaikkiin läsnä oleviin lapsiin. Otan hyvänä kritiikkinä tämän vastaan, sillä jos mietin mitä olisin voinut tehdä toisin, niin olisin voinut suunnitella toimintaa paremmin. Esimerkiksi toiminnan alkuun olisin voinut miettiä paremmin sitä, mitä toteutusta ennen olisi ollut lasten kanssa hyvä tehdä, jotta heidät olisi saanut orientoitumaan toimintaan. Toinen työntekijä perusteli asteikkoa 3 sillä, että otin rohkeasti eri ikäiset lapset mukaan sekä ryhmänhallintataidot ristiriitatilanteissa kehittyivät iän ja kokemuksen karttuessa. Voin samaistua tähän, sillä kun mietin toimintaani lasten ristiriitatilanteiden selvityksessä elokuussa verrattuna nykyhetkeen, on kehitystä tapahtunut ja osaan puuttua lasten ristiriitatilanteisiin paremmin. Ristiriitatilanteita tapahtui välillä Päiväkoti Hulivilissä.

Viidentenä kysymyksenä oli ”Aiotteko hyödyntää kehittämistyöstä saatuja materiaaleja jatkossa?” Tämä oli ainut kysymys, minkä vastaus erosi työntekijöiden välillä. Toinen työntekijä vastasi asteikon 4 ja perusteli niin, että he ovat jatkaneet palomiesleikkejä edelleen. Toinen taas vastasi asteikon 3 ja perusteli sitä siten, että ne mitkä säilyvät ehjänä niin kyllä. Sekä kehittämistyön ideoita he hyödyntävät varmasti jatkossakin. Hän myös kirjoitti, että leikki jatkui vielä minun lähtöni jälkeen ja siihen liitettiin ystävällisyys leikissä, hätänumero ja sadutus tavoitteiksi.

Kuudes kysymys oli: ”Jäittekö kaipaamaan jotain kehittämistyöltä, mitä?” Tähän kysymykseen molemmat työntekijät olivat vastanneet asteikon 3. He olisivat toivoneet tarkempaa suunnittelua ja työskentelyä. Alun työskentely ei vastannut heidän toiveitaan, mutta viimeisen viikon toiminta ja paloasemaleikkipisteen suunnittelu ja teko vastasi heidän toiveitaan. Huomasin, että viimeinen tuotos eli paloasemaleikkipiste vastasi eniten yhteistyökumppanin toiveita. On siis harmi, että tajusin tämänlaisen tuotoksen tekemisen vasta toiminnan loppuvaiheessa. Olisin voinut toteuttaa heidän toiveitaan vastaavan tuotoksen jo aikaisemmin, jos suunnitelmani olisi ollut selkeämpi. Alkuun oli myös hieman epäselvää mitä yhteistyökumppani tahtoi ja sen selvittämiseen kului paljon aikaa.

Viimeinen kysymys oli: ”Säilytättekö kehittämistyön materiaaleja eli tuotoksia lasten saatavilla?” Toinen työntekijä vastasi asteikon 3 ja toiselta oli jäänyt asteikko laittamatta, vaikka oli vastannut kysymykseen muuten. Työntekijä vastasi, että niin kauan kuin innostusta riittää. Molemmat olivat vastanneet, että niin kauan kuin materiaalit säilyvät ehjänä. Tärkeää on lasten leikin kannalta, että lelut ovat helposti lasten saatavilla. Toivon, että tuotokset säilyvät kauan ehjänä, jotta niistä olisi iloa pitkästi, sekä lasten innostus niitä kohtaan säilyisi.

9 Johtopäätökset

Minulla ja yhteistyökumppanilla oli alkuun hiukan eri käsitykset kehittämistyön tuotoksesta. Väärä termi oli alkuun käyttää lavastetta leikkiympäristössä, sillä lopulta leikkiympäristöön tuli tuotoksia, jotka tukivat lasten leikkiä. Minun olisi pitänyt tehdä parempi suunnitelma toiminnalle, kun olin tekemässä tuotoksia Päiväkoti Hulivilissä. Parempi suunnitelma olisi taannut selkeämmän toiminnan sekä ajatukset kehittämistyöstä minun lisäksi myös yhteistyökumppanille. Lähetin kesän aikana sen hetkisen opinnäytetyöni yhteistyökumppanille. Minun olisi kannattanut lähettää opinnäytetyöni jo aikaisemmin, jotta yhteistyökumppani olisi saanut selkeämmän kuvan toiminnasta ja kehittämistyöstä.

Loppuarviointilomakkeen vastausten perusteella, yhteistyökumppani hyötyi eniten viimeisestä tuotoksesta eli paloasemaleikkipisteestä. Se vastasi eniten heidän toiveitaan leikkiympäristön kehittämisestä ja monipuolistamisesta. Lapset pääsivät leikkimään paloasemaleikkipisteessä roolileikkejä ja leikkiminen oli pitkäkestoista sekä monipuolista. Leikkiympäristön suunnittelu yhdessä takasi sen, että lapset pääsivät itse vaikuttamaan siihen millainen leikkipiste olisi. Leikissä nähtiin erilaisia rooleja kuten, palomies, palopäällikkö, lääkäri sekä erilaisia eläimiä.

Loppuarviointilomakkeessa yhteistyökumppani kirjasi, että he pitävät tuotokset lasten saatavilla, mikäli ne vain kestävät ja lasten into säilyy. Materiaaleina tuotosten teossa käytin pahveja, pahvilaatikoita sekä wc- ja talouspaperi hylsyjä. Pahvi materiaalina ei ole kauhean kestävä, siksi aikuisten on hyvä valvoa tuotosten käyttöä sekä kertoa lapsille materiaalien käytöstä. Materiaalina toimi pahvi, koska se oli helposti saatavilla ja siitä pystyi tekemään tarvittavia tuotoksia. Ekologisuus tuotosten materiaaleina oli plussaa, sillä mitään ei tarvinnut ostaa vaan materiaaleja pystyi uudelleenkäyttämään.

Autot, ambulanssi sekä ranta nousivat äänestyksessä lasten suosikeiksi kuvadiaesityksestä. Rannan suosioon vaikutti varmasti se, sillä näytin kuvadiaesityksen kesäkuun lopussa lapsille, jolloin monet heistä olivat käyneet jo rannalla sekä uimassa. Autoteema lopulta päätyi leikkiympäristöön sijoitettavien tuotosten teemaksi. Miksi juuri autot saivat jokaiselta lapselta iloisen hymynaaman? Päiväkodissa on ennestään ollut paljon autoja ja monet lapset ovat leikkineet niillä. Autot ovat lapsille tuttu käsite, jota he voivat kohdata päivittäisessä elämässä.

Leikkimisen lisäksi lapset ovat usein auton kyydissä sekä he voivat nähdä ympäristössään erilaisia autoja.

Muutaman päivän varasin viikossa kehittämistyön loppuarvioinnille marraskuussa. Arvioin miten tuotokset tulivat osaksi päiväkotiarkea, leikkivätkö lapset tuotoksilla ja oliko tuotoksilla millainen vaikutus lasten leikkeihin. Sekä arvioin sitä, toivatko aikuiset tuotoksia lasten leikkiin ja kannustivatko työntekijät lapsia leikkimään tuotoksilla. Arvioin sitä missä tuotoksia säilytettiin ja olivatko ne lasten saatavilla.

Päätavoitteenani oli tuottaa yhdessä lasten kanssa leikkiä tukeva lavaste. Lopputuloksena teimme lasten kanssa parkkihallin, autopesulan, autotien, autot sekä paloasemaleikkipisteen yhdessä eli yhteensä viisi eri asiaa, eli tuotosta. Parkkihallin tekoon lapset pääsivät mukaan, muun muassa maalaamalla pahvit. Parkkihalli oli heti lasten käytössä autoleikeissä. Harmikseen se kuitenkin meni rikki kovan käytön myötä. Pahvilaatikko toimi autopesulana, jonka lapset maalasivat. Autotietä lapset eivät olleet vielä koristelleet, mutta sen he voivat tehdä tulevaisuudessa ja leikkiä autoilla siinä. Jokainen lapsi sai tehdä haluamansa näköisen auton. Paloasemaleikkipisteen suunnitteluun ja toteutukseen lapset pääsivät osallistumaan mukaan. Päätavoite toteutui, sillä kaikki halukkaat lapset pääsivät osallistumaan tuotosten tekoon mukaan.

Toinen tavoitteeni oli saada opinnäytetyö valmiiksi tänä vuonna. Tavoitteeni toteutui, sillä sain opinnäytetyöni valmiiksi tämän vuoden aikana. Tavoitetta tuki sitoutuminen opinnäytetyöhöni ja tarvittava joustaminen muuttuvissa tilanteissa. Yksi tavoitteeni oli lasten osallisuuden huomiointi. Pysin huomioimaan ja edistämään lasten osallisuutta kehittämistyön tuotosten suunnittelussa ja tekemisessä. Lapset pääsivät suunnittelemaan ja toteuttamaan minun kanssani tuotoksia. Jokainen halukas lapsi pääsi mukaan.

Yhtenä opinnäytetyön tavoitteestani oli omien ohjaustaitojeni edistäminen. Kehittämismuotoisessa opinnäytetyössä pääsin luomaan uutta yhdessä yhteistyötahon ja asiakkaiden eli lasten kanssa. Päävastuu oli minulla kehittämistyön prosessissa ja sain ohjata lapsia leikkiympäristöön sijoitettavien tuotosten teossa. Halusin kehittää omia ohjaustaitojani, koska hyvät ohjaustaidot lasten kanssa ovat tärkeitä ja tulen työskentelemään lasten kanssa. Pääsin käyttämään ja kehittämään ohjaustaitojani, kun olin suunnittelemassa ja toteuttamassa Päiväkotia Hulivilissä kehittämistehtävää. Projektinomainen työskentely takasi sen, että siinä pääsin kehittämään omia ohjaustaitojani. Koin, että ohjaustaitoni kehittyivät, sillä käytin niitä, kun ohjasin lapsille toimintoja.

10 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä valittiin käytettävät lähteet tarkkaan huomioiden niiden luotettavuus ja saavutettavuus. Kirjallisuuslähteitä suosittiin lähteitä käytettäessä, sillä ne ovat suositeltuja varhaiskasvatuksen ammattilaisille sekä opiskelijoille. Opinnäytetyö toteutettiin yhteen päiväkotiin, jolloin kehittämistyössä käytetty lasten haastattelu, havainnointi ja keskustelu sekä yhteistyökumppanin kanssa käydyt keskustelut ovat suuntaa antavia ja ne kuvaavat vain yhden päiväkodin lasten ja työntekijöiden ajatuksia ja mielipiteitä. Lasten haastatteluita ja havainnointia varten kysyttiin lupaa heidän vanhemmiltaan tekemällä tutkimuslupahakemus, johon tarkennettiin sitä, mistä on kyse ja mihin tarvitaan lupaa. Koska päiväkoti on yksityinen ja siellä on 13 lasta, opiskelijan toteuttama kirjallinen tutkimuslupahakemus tuli riittämään. Lasten nimet, haastattelut ja havainnoinnit pysyivät anonyyminä. Päiväkodin työntekijöiden nimiä ei myöskään mainita. Luotettavuutta ja eettisyyttä tukee lasten haastattelujen ja havainnointien hävittäminen heti opinnäytetyön valmistuttua.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita ja aineiston tuottamisen olosuhteet on kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti. Esimerkiksi havainnointi- ja haastattelututkimuksessa kerrotaan paikoista ja olosuhteista, joissa aineistot kerättiin. Myös kerrotaan haastatteluihin käytetty aika, virhetulkinnat haastattelussa, mahdolliset häiriötekijät ja tutkijan oma itsearviointi tilanteessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 232.) Tutkimuksen jokainen vaihe, sekä aineiston tuottamisen olosuhteet selostettiin tarkasti ja totuudenmukaisesti.

Tässä kehittämistyössä käytettiin haastattelua, havainnointia ja osallistavaa menetelmää. Haastattelun kohteina olivat 2-5- vuotiaat lapset. Pienten lasten kohdalla on hyvä miettiä heidän kykyänsä ja suhtautumista vastata kysymyksiin. Pienet lapset vastaavat yleensä sillä hetkellä mitä haluavat. Haastattelut toteutettiin sisällä ja ulkona. Häiriötekijöitä oli esimerkiksi ympäristöstä nousseet asiat, kuten muiden lasten leikki.

11 Pohdinta

Kehittämistyönä toteutin lasten kanssa yhteensä viisi erilaista tuotosta: parkkihallin, autot, autopesulan, autotien sekä paloasemaleikkipisteen. Tuotokset toteutettiin lasten mielenkiinnon kohteiden pohjalta. Varsinaista tutkimusta en toteuttanut, sillä kehittämistyön tarve ja tarkoitus olivat alun perin selvät. Lasten haastattelua ja havainnointia varten riitti huoltajille tarkoitettu tutkimuslupapyyntö.

Paloasemaleikkipiste oli kiva ja monipuolinen tehdä yhdessä lasten kanssa yhdessä. Tuotokset oli helppo toteuttaa. Alkuun on tärkeä kartoittaa lasten mielenkiinnon kohteet sekä lempileikit.

Autoteeman tuotokset sekä leikkipiste ovat monipuolisia, sillä niihin voi sisällyttää muita asioita kuten, sadutuksen, laulut ja askartelun. Tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen työkentällä, voisin toteuttaa leikkiympäristön kehittämistä opinnäytetyöstä saaduilla opeilla. Voisin esimerkiksi toteuttaa lasten kanssa erilaisia leikkipisteitä.

Huhtikuussa aloitin opinnäytetyön suunnittelun ja koko opinnäytetyön prosessiin meni yhteensä noin seitsemän kuukautta. Näihin seitsemään kuukauteen mahtui paljon ylä- ja alamäkiä, pettymyksiä sekä onnistumisia. Elokuussa tein tuotokset yhdessä lasten kanssa. Kuitenkin toteutus jäi kesken ja esimerkiksi suunniteltua itsenäistä loppuarviointia ei silloin tapahtunut. Tähän syy oli se, kun tulin kipeäksi. Asuinpaikkakuntani oli eri kuin Joensuu ja olin aloittanut työt uudessa paikassa, joten pääsin vasta marraskuussa Joensuuhun tekemään kehittämistyön toteutuksen loppuun. Näin jälkikäteen ajateltuna tämä tapahtumaketju oli hyvä, sillä ennen marraskuuta ja tuotosten loppuun saattamista minulla oli hyvin aikaa miettiä kehittämistyötä sekä kerätä yhteistyökumppanilta vielä toiveita kehittämistyöhön liittyen. Idea paloasemaleikkipisteestä syntyi kehittämistyön toteutuksen loppupuolella. Jos olisin saanut kehittämistyön toteutuksen loppuun jo elokuussa, emme olisi välttämättä tehneet lasten kanssa paloasemaleikkipistettä.

Motivaatio oli välillä kadoksissa opinnäytetyötä kohtaan. Minun suuret elämänmuutokseni, kuten kesän aikana muutto toisella paikkakunnalle, vaikuttivat myös opinnäytetyön tekoon. Olen tyytyväinen kuitenkin siihen, että onnistuin saattamaan opinnäytetyön loppuun, vaikka se tuntui joinakin päivinä todella epätoivoiselta. Missäkään kohtaan en silti luovuttanut vaan sinnikkäästi toteutin opinnäytetyöni loppuun saakka. Olin joustava aikataulun muutosten suhteen ja hyväksyin muuttuvat tilanteet ja pyrin tekemään niiden kohdalla uusia tilanteen vaatimia ratkaisuja opinnäytetyöprosessin loppuun viemiseksi. Sain tukea ja ohjausta opinnäytetyön tekoon omalta ohjaavalta opettajaltani yhteisissä keskusteluissamme. Koin opinnäytetyö tapaamiset todella hyödyllisiksi.

Olen oppinut paljon tehdessäni tätä opinnäytetyötä. Olen kasvattanut tiedollista osaamistani leikistä sekä leikkiympäristöistä, sekä olen kehittynyt varhaiskasvattajana paljon. Olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni, sillä se vastaa yhteistyökumppanin toiveeseen ja tarpeeseen. Yhteistyökumppanin lisäksi lapsilta saadun palautteen pohjalta tuotokset olivat onnistuneet. Yhteistyökumppani voi tulevaisuudessa itse varhaiskasvatuksen opettajana pidän leikkiä tärkeänä, jolle on hyvä luoda paljon aikaa ja tilaa. Leikkiympäristöä pystyy kehittämään jo ihan pienistäkin asioista. Opinnäytetyöhön nojaten leikin merkitystä lapsen kehitykselle ja kasvulla ei voi liikaa korostaa. Leikin kannalta leikkiympäristöllä on väliä, millainen se on. Leikkiympäristöä on tärkeä päivittää lasten mielenkiinnon kohteiden perusteella sekä tärkeää on ottaa lapset mukaan jo leikkiympäristön suunnitteluun. Oli ilo nähdä lasten innostus, kun suunnittelin ja toteutin heidän kanssaan tuotoksia. Yhteistyökumppanin toive ja tarve toteutui leikkiympäristön kehityksestä, sekä ennen kaikkea lapset hyötyivät lopputuloksista.

Lähteet

Painetut

Fonsen, E., Heikka, J., Kangas, J. & Vlasov, J. 2018. Osallisuuden pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa 2 - suunnittelu, toteuttaminen ja kehittäminen. Tampere: Suomen varhaiskasvatus ry.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hujala, E. & Turja, L. 2020. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hyvärinen, S. & Pösö, T. 2018. Lasten haastattelu lastensuojelussa. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kivistö, M. & Reunamo, J. 2014. Varhaiskasvatuksen kehittäminen. Kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P. & Lehtinen, T. 2016. Kasvu kiikarissa. 2.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kronqvist, E & Kumpulainen, K. 2011. Lapsuuden oppimisympäristöt - eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOY.

Lastikka, A., Kangas, J. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Helsinki: Otava.

Ahonen, T., Lyytinen, H., Ruoppila, I., Nurmi, J., Pulkkinen, L., T. & Lyytinen, P. 2018. Ihmisen psykologinen kehitys. 7. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkkä, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ritalahti, J., Ojasalo, K. & Moilanen, T. 2018. Kehittämistyön menetelmät. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Remes, P., Sajavaara, P. & Hirsjärvi, S. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Heikkinen, T. 2021. Leikkiympäristöjen kehittäminen Vehkojan päiväkodissa. Viitattu 7.11.2021. <https://www.hyvinkaa.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/hankkeet/leikinlumo/blogi/leikkiymparistojen-kehittaminen-vehkojan-paivakodissa/>

Nyman, H. 2020. Opinnäytetyö: Varhaiskasvatuksen leikkiympäristöjen kehittäminen lisäsi merkittävästi aikuisten halua leikkiä. Viitattu 31.10.2021. <https://www.hamk.fi/2020/opinnaytetyo-varhaiskasvatuksen-leikkiymparistojen-kehittaminen-lisasi-merkittavasti-aikuisten-halua-leikkia/>

Päiväkoti Hulivili. 2021. Päiväkoti Hulivili esittäytyy. Viitattu 25.5.2021. https://www.paivakotihulivili.com/?page_id=2

Turunen, S. 2021. Kasvattajan rooli leikkiä edistävässä ja rajoittavissa tekijöissä. 5-6. Viitattu 25.5.2021. http://www.socca.fi/files/5859/Nyt_me_tiedetaan_etta_aikuisten_kuuluuakin_leikkia_-_Kasvattajan_rooli_leikkia_edistavissa_ja_rajoittavissa_tekijoissa.pdf

Socca 2021. Leikki ja leikilliset oppimisympäristöt. Viitattu 1.6.2021.

http://www.socca.fi/kehittaminen/aiempaa_kehittamista/varhaiskasvatus_vkk-metro/leikki_ja_leikilliset_oppimisymparistot

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. 38-40. Viitattu 24.5.2021.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Pääkaupunkiseudun kehittämis- ja koulutusyhteistyö. 2021. Leikin ja leikillisten oppimisympäristöjen kehittäminen pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa. Viitattu 20.5.2021.

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gAmka3SukSkJ:www.socca.fi/files/3164/Leikin_20ja_20leikillisten_20oppimisymparistojen_20kehittaminen_20paakaupunkiseudun_20varhaiskasvatuksessa_1_.pptx+&cd=9&hl=fi&ct=clnk&gl=fi&client=safari

Kuvat

Kuva 1: Kuvat Powerpoint kuvadiaesityksestä, (mukailten Googlen kuvahaku)	23
Kuva 2: Kuvat Powerpoint kuvadiaesityksestä, (mukailten Googlen kuvahaku)	23
Kuva 3: Parkkihalli	26
Kuva 4: Autotie	26
Kuva 5: Autopesula	27
Kuva 6: Paloasemaleikkipiste	31

Liitteet

Liite 1: Huoltajien tutkimuslupapyyntö	43
Liite 2: Loppuarviointilomake yhteistyökumppanille	45

Liite 1: Huoltajien tutkimuslupapyyntö

Huoltajien tutkimuslupapyyntö

Hyvät vanhemmat!

Olen Janette, sosionomi opiskelija Laurea ammattikorkeakoulusta. Valmistun sosionomiksi ja varhaiskasvatuksen opettajaksi tämän vuoden 2021 lopussa. Teen opinnäytetyötä liittyen varhaiskasvatukseen ja aiheenani on leikkiympäristön kehittäminen ja monipuolistaminen varhaiskasvatuksessa - konkreettinen tuotos Päiväkoti Hulivilille.

Tarkoitukseni on lasten mielipiteiden, mielenkiinnon kohteiden ja ajatusten pohjalta tehdä leikkiympäristöön sijoitettava konkreettinen tuotos yhdessä lasten kanssa suunnitellen ja tuottaen. Tuotos tulee olemaan esimerkiksi leikkiä edistävä ”lavaste” leikkiympäristöön. Tätä varten ajatuksena on havainnoida sekä haastatella lapsia liittyen siihen, mitä he toivoisivat leikkiympäristöön ja mitä he tykkäävät leikkiä, sekä mistä he pitävät tällä hetkellä. Havainnoinnin ja haastattelun lisäksi käytän jotain lapsille soveltuvaa peliä tai sovellusta, jonka avulla kysyn lapsien mielipiteitä erilaisista leikkiympäristöistä. Jokainen lapsi saa esimerkiksi valita heidän mielestään parhaimman leikkiympäristön.

Pyydän siis suostumustanne, saanko havainnoida lastanne sekä haastatella häntä liittyen opinnäytetyöhöni ja tuotokseen. Leikkiympäristön tuotoksen tekoon lapset pääsevät myös halutessaan osallistumaan päiväkotipäivän aikana.

Opinnäytetyössä en käytä lasten nimiä tai valokuvia, vaan pelkästään heidän vastauksiaan sekä omia muistiinpanojani. Haastattelutyöt ja omat muistiinpanoni säilytän vain opinnäytetyön teon ajan syyskuulle 2021 ja hävitän sen jälkeen. Haastattelutyöt näytän mielelläni myös teille. Jos teillä on jotain kysyttävää, voitte ottaa yhteyttä minuun.

Puhno: 0503618227 tai sähköpostitse janette.knuutila@student.laurea.fi.

Palautattehan tämän lupalapun viimeistään maanantaina 21.6 kiitos!

Ystävällisin terveisin

Janette Knuutila

Annan luvan, että lastani _____

saa havainnoida

Annan luvan, että lapseni _____

saa osallistua haastatteluun

Aika ja paikka _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Liite 2: Loppuarviointilomake yhteistyökumppanille

Opinnäytetyön loppuarviointilomake

Arviointi tapahtuu asteikolla 1-5 + perustelut.

1= täysin eri mieltä. 5= täysin samaa mieltä.

1. Vastasiko kehittämistyö tarpeita ja toiveita?
2. Oliko yhteistyö opiskelijan ja teidän välillänne hyvä?
3. Koitteko, että lasten osallisuuden huomiointi toteutui?
4. Olivatko opiskelijan ohjaustaidot mielestänne selkeät
5. Aiotteko hyödyntää kehittämistyöstä saatuja materiaaleja jatkossa?
6. Jäittekö kaipaamaan jotain kehittämistyöltä, mitä?
7. Säilytättekö kehittämistyön materiaaleja eli tuotoksia lasten saatavilla?

Muuta palautetta? 😊